YADE

Mevrouw van Haaften heet u graag welkom. Download gratis de app **FrameALIVE.** Scan de foto en bekijk de video.

Dankjewel!

Samen zetten we ons elke dag in om ervoor te zorgen dat de bewoner in de regie blijft en hun levensstijl kan voortzetten!

BEDANKT!

INHOUD

De visie van Pleyade

10 KERNWAARDEN VAN PLEYADE

OUD-NIEUW 08

12 WE HEBBEN EEN MOOIE VISIE, MAAR...

Vanuit bewoner en medewerker

GLUREN BIJ DE BUREN 18

20 THUISZORG

BIOSCOOP/KROEG
AANDACHT IS HET ALLER BELANGRIJKST
24

46
ZORGGEZEL
MEER INDIVIDUELE AANDACHT VOOR DE BEWONER

De transitie

62 **ADVIESTEAM** EEN TIKJE EIGENWIJS

72 **PLEYADE INNOVATIE TEAM** MET EIGEN INNOVATIES HET WELZIJN VAN DE BEWONER VERBETEREN

78 **BEHANDELDIENST** VAN DENKEN VOOR, NAAR IN GESPREK MET DE BEWONER

Het waarmaken

VAN **VASTGOED** NAAR THUISGOED 96

100 **PLEYNKWARTIER** WONEN, WERKEN EN TIJDELIJK VERBLIJVEN

INTERVIEW FLOOR DE VROOME 108

Persoonlijke verhalen

56 **COHORT AFDELING** LIEF EN LEED

COLUMN MEDEWERKER AAN HET WOORD 16

30 **BINNENKIJKER BIJ BEWONER**

IN DE SPOTLIGHT 34

COLOFON

INITIATIEFNEMER PLEYADE **HOOFDREDACTIE** HANS MATHEEUWSEN **EINDREDACTIE** MYRA HASSELBACH, EVELIEN KREGTING **REDACTIE** PAULINE KOOP, FRANK STROEKEN, TIJMEN STROEKEN **BEELDREDACTIE / ART DIRECTION** SIMONE LOHNSTEIN **ONTWERP & VORMGEVING** SKILLZ BRAND ID’Z **TEKST** MARIËTTE BAKS, ILSE BROERS, RONALD FRENCKEN, AÏDA JABER, BABETTE MARGÉS, HANS MATHEEUWSEN, HANNEKE VAN DEN NIEUWENHOF **FOTOGRAFIE** ERIK DE BROUWER **PRODUCTIE** FRITS MEDIA/EINDHOVEN **DRUK** DPN RIKKEN PRINT **VERSCHIJNINGSDATUM** JUNI 2022 **COPYRIGHT** NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG GEHEEL OF GEDEELTELIJK WORDEN VEREENVOUDIGD, OPGESLAGEN OF OPENBAAR GEMAAKT WORDEN OP WELKE WIJZE DAN OOK, ZONDER SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE OPDRACHTGEVER.

VERDER WERKTEN MEE BERRY VAN AKEN, ASTRID BAPTIST, HELMA BECKMANN, MENEER EN MEVROUW BEEKHUIZEN, MARIAN BERENDSEN, MARIANNE VAN BLIJDERVEEN, MARGO BOERBOOM, DIXY BOSMAN, MARIAN TE BRAAK, FAMILIE BRACKENHOFF, MEVROUW BRUIL, MARDY DEKKER, EMMA D’HAEZE, MEVROUW ERMERS, EMMA FEIJEN, MEVROUW VAN HAAFTEN, MEVROUW HAMER, MICHELLE VAN DER HARST, JOHAN JANSEN, MARK JANSSEN, MENEER JACOBS, MEVROUW JOCHUMS, MEVROUW JOOSTEN, HILLE VAN DER KAA, HANNEKE VAN KESTEREN, MENEER JÜRGEN BODO KROON, PAUL KWABEK, MENEER LAMERS, MEVROUW LAMMERS, BERT LEIDEKKER, BAS LEIJSER, MENEER VAN LENT, MARION VAN LOO, LIA LUBBERS, LIESBETH MAASLAND, REMKO MEEK, NIENKE MULDERIJ-VAN EIJK, MONIQUE PAAUWE, MEVROUW VAN DE POL-JANSEN, NANCY RABEN, WIL DE RIJDER-VAN BOGGELEN, WENDY ROEL, MEVROUW SANDERS, MAAIKE SCHAFFERS, SAM SCHINDELER, SUZANNE SCHONIS, JORDY SCHOUTEN, MEVROUW SLOOT, MENEER SPELBOS, JEANETTE STORTELDER, JANET STUNNENBERG, EDITH TEERLINK, MYRTE THOOLEN, KARIN TIMMER, TEUN TOEBES, MENEER EN MEVROUW VAN UIJTERT-CORNELISSEN, MENEER VISSER, RENATA VLEEMING, DANIELA VOLPE, FLOOR DE VROOME.

VOOR WOORD

Kijkend door een VR-bril zit een bewoner virtueel in een park. Het contrast kan bijna niet groter: mevrouw is 96 jaar, heeft de Tweede Wereldoorlog meegemaakt en zit nu, anno 2022, te genieten van een innovatief 'speeltje'. Ze heeft er maar wat lol aan, de tijd van haar leven. Het is deze sprankeling die we graag ervaren bij de bewoner, maar ook bij naasten en medewerkers. Het is een van de vele mooie verhalen die laten zien hoe bijvoorbeeld innovatie kan bijdragen aan het levensgeluk van een bewoner.

Deze wandeling van de bewoner is de wandeling die we graag met haar maken. Het liefst als partner die naast deze bewoner meewandelt, niet voor of achter haar. Pleyade wenst dat ouderen hun eigen leven kunnen blijven leiden en zelf de regie houden. Dat wens je iedereen toe, dus ook hen die al heel wat jaren midden in de samenleving staan. Je bent de regisseur van je eigen leven, of je nu 12 of 96 bent.
Deze visie, het streven van Pleyade, proberen wij iedereen te laten ademen. Dat vergt verandering, energie, creativiteit, innovatie, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en nog veel meer. Die stappen zijn niet zomaar gezet. Want eigen regie is enerzijds de normaalste zaak van de wereld, maar in veel gevallen ook helemaal niet. Weten wij wat goed is voor de bewoner, of weet hij of zij dit zelf soms nog veel beter? Kiezen wij wanneer de medicijnen gegeven worden en wanneer iemand naar het toilet gaat, of weet iemand dit zelf wel? Wat is dan eigen regie precies? En hoe ga je die dialoog met elkaar aan?

Pleyade is meer en meer bezig om de bewoner de regisseur te maken en hem of haar plaats te laten nemen in de regiestoel. Er zijn nog stappen te zetten, maar er is al ontzettend veel bereikt. Iets om trots op te zijn, dat mag gezegd worden. Dat laten we in dit magazine Yade graag aan u zien. Want of het nu de bewoner, behandelaar, vrijwilliger of manager betreft, iedereen zet zich in voor deze mooie verandering. Het wordt steeds meer normaal om ouderen zelf plaats te laten nemen op die bewuste stoel. Of dat nou met of zonder VR-bril is.

Myra Hasselbach, Pauline Koop, Evelien Kregting en Simone Lohnstein
team Communicatie

Zuurstof
aanwezig
NIET ROKEN
oud

nieuw

BEWONER AAN HET WOORD

TEKST • **ILSE BROERS**

Henk Visser
'Ik kom met plezier hierheen'

Op zijn elektrische fiets komt Henk Visser (63) naar Waalstaete. Daar doet hij al tien jaar klussen samen met conciërge Willem (52). De mannen hebben duidelijk een klik. Samen pakken ze heel uiteenlopende klussen aan: een lichtbak vervangen, een elektrisch bed verplaatsen, een schilderij ophangen. De conciërge is maar wat blij met deze collega. „Met sommige klussen wacht ik tot hij er is, dat gaat veel beter met zijn tweeën. Onze Henk, noemen we hem hier." Hij woont zelf ook bij Pleyade, op de Marge Klompélaan.

Henk werkt al tien jaar als vrijwilliger. „Met Willem gaat het vanzelf. Hij is mijn collega en leermeester; en ik leer nog steeds nieuwe dingen. Samen kijken we welke klussen we gaan doen. Ik ben drie ochtenden op Waalstaete: maandag, woensdag en vrijdag. Het is hartstikke mooi om te doen, de stemming is altijd fijn. Ik kom met plezier hierheen."

KERN

WAARDEN

WE HEBBEN EEN MOOIE VISIE, MAAR...

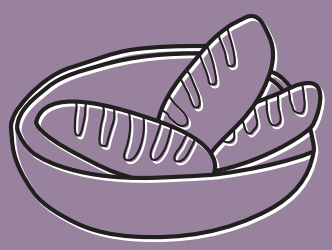

Het kost teveel tijd om voor zes mensen een apart ontbijt te maken.

Dek de tafel, samen met de bewoners, en laat hen samen genieten van een ontbijt en elkaar helpen met koffie inschenken en brood smeren. De bewoner kiest wat hij/zij wil en de medewerker ondersteunt waar nodig.

Eigen regie kan niet als een bewoner dementie heeft.

Als een bewoner een vorm van dementie heeft, betekent dat niet dat hij of zij niets meer weet of kan. Een bewoner kan wellicht nog wel lezen, zelf koffie of thee drinken op het moment dat hij of zij dit wenst of de radio aanzetten op de zender die hij/zij wil luisteren.

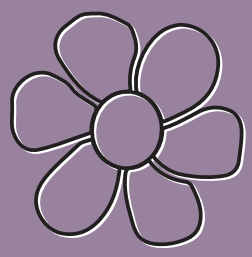

Er is geen tijd om met elke bewoner iets te doen dat hij/zij leuk vindt.

Als een bewoner iets leuk vindt om te doen, kan hij/zij dit aangeven en kan een zorggezel, vrijwilliger of familie/naaste dat doen. Kijk samen naar een oplossing.

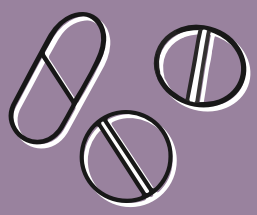

Medicijnen bewaren bij de bewoner thuis is gevaarlijk.

Bijna elk gezin bewaart medicijnen in huis en ook een bewoner heeft dat heel zijn of haar leven gedaan. Dan hoeft dit nu niet gevaarlijk te zijn.

Bingo vinden alle ouderen toch leuk?

Een oud-architect vindt wellicht wandelen en fietsen leuker omdat hij of zij zo naar gebouwen kan kijken. Een klusser houdt zich misschien veel liever bezig met een aantal klusjes binnen een woonlocatie dan met bingo. Zo heeft iedere bewoner zijn of haar eigen hobby's en bezigheden.

Ik kan meneer toch niet de hele dag in zijn pyjama laten zitten?

Deze meneer vindt het misschien wel fijn om een pyjamadag te houden. Of om iets later aan te kleden dan 8.00 uur.

Elke dag een vaste zorgroute lopen, dan komt iedereen aan de beurt.

Een vast moment is voor elke bewoner anders. Misschien wil mevrouw X wel om 8.00 uur en meneer Y pas om 10.30 uur geholpen worden. Een vaste zorgroute is voor een medewerker fijn, maar voor een bewoner ook?

Iedereen moet voor 11.00 uur uit bed zijn, anders komt het rooster in de knel.

Elke bewoner heeft zijn of haar eigen ritme, daar kan het rooster op aangepast worden.

Het is handiger als alle bewoners tegelijk in het restaurant eten.

In een restaurant eet ook niet iedereen tegelijkertijd.

Familie hoeft echt niet mee te helpen, de zorg is ons werk.

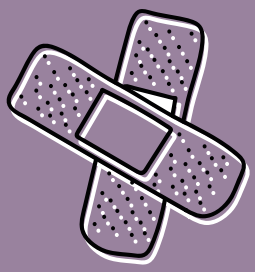

Familie is belangrijk om te zorgen voor het welzijn en de ondersteuning van de bewoner. Denk aan de was, een goedgevulde koelkast of voor een gezellig dagje weg. Net zoals thuis. Daar hoeft de zorg niet in te ondersteunen.

Al dat aanbellen/aankloppen kost teveel tijd.

Bij een huis loop je ook niet zomaar naar binnen zonder aan te bellen of te kloppen? Waarom dan wel in een woning van een bewoner?

De bewoner heeft hier geen eigen brievenbus nodig.

Ook als je bij Pleyade woont ontvang je post. En die kan in een eigen brievenbus bij de voordeur. Zo kan de bewoner zelf de brievenbus openmaken en de post bekijken wanneer hij of zij dat wil.

Wie drinkt er nou geen koffie om 10.00 uur?

Er zijn mensen die op een ander tijdstip koffie drinken dan de gemiddelde mens, of die helemaal geen koffie drinken. Ieder zijn eigen wens, ritme en daginvulling.

Het is gewoon gezelliger voor mensen om in de huiskamer te zijn.

Iemand die meer op zichzelf is, vindt dat misschien niet. De ander wil misschien liever lezen of een puzzel maken. Wat voor de één gezellig is, is dat voor een ander niet. Daar kun je niet zomaar vanuit gaan.

Wij zijn toch een zorginstelling en geen wooncorporatie?

Wij zijn toch geen all-inclusive resort?

De bewoner heeft hier geen eigen sleutel nodig, we wonen in één gebouw.

Juist door een eigen sleutel te geven blijft de regie bij de bewoner. Als jij thuis weggaat, doe je ook de deur op slot en komen voorbij-gangers ook niet zomaar je woning binnenwandelen?

Douchen doen we hier alleen maar 's ochtends.

Niet iedereen wil 's ochtends douchen. Een ander vindt overdag of 's avonds douchen veel fijner. Ook de bewoner mag hier zelf voor kiezen.

HILLE VAN DER KAA

COLUMN

Zorg is geen eenrichtingsverkeer

Als lid van de Raad van Toezicht bij Pleyade ontmoette ik veel bijzondere mensen. Henk-David is er daar een van. We spraken even geleden, niet lang nadat hij een nieuw thuis had gevonden op Waalstaete. Iets wat hem maar matig beviel. Niet dat hij ontevreden was over zijn nieuwe woonplek, maar hij wilde graag dat zijn lijf het weer deed. Een hersenbloeding gooide behoorlijk wat roet in het eten van zijn kleurrijke kunstenaarsbestaan.

Ik dacht regelmatig aan Henk-David in de nasleep van mijn eigen hersenbloeding, nu ruim drie jaar terug. Ook ik ging van een vol, sociaal leven met hoge literaire ambities naar een kleine wereld waarbij ik een tijdlang blij was als ik met mijn gekneusde hersenen en beroerd zicht de supermarkt wist te vinden. Langzaam trok de mist in mijn hoofd op. Alleen dat schrijven wilde niet zo vlotten. Het frustreert als de zinnen niet zo snel uit je vingers vloeien als voorheen.

Tijdens mijn herstelperiode ontving ik veel steun van mijn collega's bij Pleyade. En dat voelt gek. Want als toezichthouder wil je, net als zovelen die in de zorg werken, juist voor anderen klaar staan. Als toezichthouder doe je dit niet heel zichtbaar op de woonlocaties, maar op de achtergrond. Een toezichthouder houdt de bedrijfsvoering mee in de gaten en kijkt toe of er geen onnodige financiële risico's worden genomen. Niet omdat het voorspellen van een financieel vooruitzicht nu zoveel voldoening geeft. Wel omdat zij hiermee bijdraagt aan het levensgeluk van Henk-David en de andere bewoners. Het is belangrijk dat iedereen het leven kan leiden zoals hij of zij dat zelf voor ogen heeft.

Ik kon na een aantal maanden revalidatie weer aan de slag als toezichthouder bij Pleyade. Sindsdien ben ik me meer dan ooit bewust van welke rol wij allemaal in elkaars leven spelen. De toezichthouder controleert en activeert, voor het levensgeluk van de bewoners. Gezonde en gelukkige medewerkers vormen daarbij de basis. Zorg is geen eenrichtingsverkeer.

Voor mij ligt de kracht van Pleyade in haar visie om mensen zo veel mogelijk de regie van het leven in eigen handen te laten houden. Dit geldt voor de bewoners, maar in feite voor iedereen. Het werkt fijner als je zelf bepaalt wat je doet, in plaats van dat je geleefd wordt door je werk. Ik geloof sterk dat zoveel mogelijk regie over het eigen leven kracht geeft. Zo pakte Henk-David de kunst weer op, met onder meer een kalender voor Pleyade als resultaat. Dit inspireerde mij weer tot het schrijven van een eerste column. Daarmee kan ik nu de visie van Pleyade, letterlijk, onderschrijven.

Gluren bij de buren **bij Subenhara**

'WIJ MOGEN WAT AFWACHTENDER ZIJN'

TEKST • **BABETTE MARGÉS**

'Mevrouw Jansen vindt het lekker om een boterham met hagelslag te eten: eens of oneens?' Over dit soort stellingen discussieerden de medewerkers tijdens de dialoogsessies van het project 'klantbeleving', dat teamhoofd Suzanne Schonis begeleidde op Subenhara.

Doel was om met elkaar in gesprek te gaan over wat eigen regie van een bewoner is en wat vraaggerichte zorg in de praktijk betekent. Medewerkers die mevrouw Jansen kennen en haar soms met plezier een boterham met hagelslag zien eten, zullen het wellicht eens zijn met de stelling, maar teamhoofd Suzanne wil dat ze verder denken. „Want dat mevrouw Jansen gisteren zin had in een boterham met hagelslag, betekent niet dat ze die vandaag weer wil. Ik wil dat we elke dag aan mevrouw Jansen vragen waar ze zin in heeft, zodat ze elke dag kan kiezen. We moeten er niet vanuit gaan dat we denken te weten wat ze wil. Laatst zag ik een collega voor het eten alvast vla in bakjes doen, zodat de ergste kou ervan af was tegen de tijd dat deze toetjes op tafel zouden komen. Op zich een goede gedachte maar wie zegt dat de bewoner zin heeft in dat bakje vla? De collega had weliswaar drie verschillende soorten vla gekozen, maar stel dat iedereen opeens chocoladevla wil? Of yoghurt? Dan voelen bewoners zich misschien gedwongen om toch voor vanillevla te kiezen omdat die al ingeschonken is en de chocoladevla al vergeven is. Zij hebben dan niet meer zelf de regie."

Suzanne vindt dat het om de keuze gaat: „Ook bewoners die niet meer kunnen praten, kun je vragen wat ze willen; non-verbale communicatie werkt vaak best goed."
Het discussiëren over stellingen en met elkaar in dialoog gaan, heette binnen het project 'Gluren bij de buren'. Dat kon door corona helaas niet letterlijk; Suzanne had graag gezien dat collega's van andere woonlocaties of zelfs andere organisaties letterlijk bij elkaar in de keuken konden kijken en in gesprek zouden gaan. „Maar intern,

> 'Het zit juist in kleine dingen, die maken al een verschil'

bij andere teams, lukte het ook. Het gaat vooral om bewustwording en dat je aan elkaar vraagt waarom je iets doet. Zoals bij die bakjes vla. Als je dit werk langer doet, ben je vaak blind voor je eigen handelen: je doet je

werk zoals je gewend bent én tijdens je opleiding hebt geleerd. Inmiddels hebben we een e-learning training op LeerPleyn gezet en praten we in het teamoverleg over wat eigen regie voor de bewoner moet betekenen."
De bewoners op Subenhara merkten zeker wat van de veranderingen, vertelt Suzanne: „Sommigen waren bijvoorbeeld gewend dat een medewerker 's ochtends op de deur klopte met de vraag 'Wilt u opstaan?'.
Nu kunnen ze bellen als ze uit bed geholpen willen worden. Op het moment dat zij het zelf willen, en niet wanneer een medewerker langs komt. Dit hadden we natuurlijk wel met de bewoners besproken. De meesten van hen gaven aan het wel prettig te vinden dat ze hierdoor meer keuze en vrijheid hebben. Niets is zwart-wit; bewoners die niet zelf kunnen bellen, leveren we uiteraard wel meer aanbodgerichte ondersteuning. Maar de bewoner bepaalt zelf of zij of hij dat ook wil; mits zonder gezondheidsrisico's. Ook voor de maaltijden hebben we meer keuzes ingevoerd. Eerst was het eten wat de pot schaft, nu kunnen ze kiezen. Voor de bewoners is dat wennen; ze waren anders gewend. Dat is overigens niet meer werk voor de medewerkers want de woningen werken hierin samen."
Over het algemeen is Suzanne tevreden over het resultaat van het project 'klantbeleving': „Het heeft leuke gesprekken opgeleverd en bewustzijn gecreëerd over hoe we ons werk doen, maar er is altijd ruimte voor groei en verbetering. We mogen nog meer persoonsgericht werken, meedenken met de bewoner, hem of haar goed leren kennen en achterhalen wat bewoners echt willen, vooral op het moment dát ze iets willen. Wij mogen afwachtender zijn in het bieden van ondersteuning. Het zit juist in kleine dingen, die maken al een verschil.'

Meneer Van Lent
Cliënt

‘Maaike komt hier elke week om het huis een beetje aan kant te houden en vooral om koffie te drinken. Dat vind ik veel belangrijker’

Meneer Van Lent (94) weet niet meer precies hoe lang hij al thuiszorg van Pleyade ontvangt, maar voor zijn gevoel al heel lang. „Het was nodig omdat ik geen plas meer kon maken. Ik heb elke ochtend en avond hulp nodig met mijn katheter en bij het douchen. Gelukkig zijn het altijd vertrouwde gezichten; anders hoef ik ze niet in huis, hoor. Dat vind ik heel ongemakkelijk. Ik probeer altijd grapjes te maken met de dames en ze een beetje voor de gek te houden.
Daar heb ik schik in en daar moeten ze maar tegen kunnen. Maaike komt hier elke week om het huis een beetje aan kant te houden en vooral om koffie te drinken. Dat vind ik veel belangrijker. Het is een prachtmeid, ook in haar werk. Ze ziet altijd wat er moet gebeuren, ik hoef eigenlijk nooit te vragen of ze iets wil doen. Ik kijk altijd uit naar haar komst op dinsdagmiddag. Ze is één van de hoogtepunten in de week. Als ze een keer vrij heeft, hoef ik geen vervanger, dan maar een week geen gepoets in huis, dat kan best.”

Maaike Schaffers
Huishoudelijk ondersteuner

‘Het is weliswaar ook schoonmaakwerk, maar het sociale aspect is veel belangrijker’

Huishoudelijk ondersteuner Maaike Schaffers (59) gaat al drie jaar elke dinsdagmiddag naar meneer Van Lent in Presikhaaf. „We zijn op elkaar gesteld geraakt, meneer Van Lent en ik. Dat gaat vaak zo als je ergens langer komt. Dat hechten heeft twee kanten: natuurlijk is het prettig om iemand te ondersteunen met wie je het goed kunt vinden, maar van de andere kant is het wel gewoon je werk. Afgezien daarvan is het fijn om langere tijd bij iemand thuis te komen en elkaar te leren kennen. Ik heb hier wel altijd mijn voelsprieten aan staan, want meneer Van Lent houdt ervan om ons voor de gek te houden. Ik probeer hem altijd van repliek te dienen, dat is natuurlijk ook zijn bedoeling. Ik heb biologie gestudeerd in Wageningen en ben gestopt met werken omdat ik kinderen kreeg. Toen ik weer ging werken, wilde ik eigenlijk de opleiding tot verpleegkundige gaan volgen. Ik begon alvast als huishoudelijk ondersteuner bij Pleyade. Uiteindelijk ben ik dat dus blijven doen, omdat het prettig werk is. Het is weliswaar ook schoonmaakwerk, maar het sociale aspect is veel belangrijker.”

Mevrouw Joosten
Cliënt

‘Door Liesbeth kan ik weer zelfstandig wonen’

Mevrouw Joosten (86) viel vorig jaar augustus in Arnhem-Zuid uit haar traplift. Ze liep daarbij een scheurtje in haar knie op. „Ik moest toen gaan revalideren en weer leren om zelfstandig te wonen. Ik was een beetje angstig om dingen zelf te moeten doen. De meiden van Pleyade hebben me daarbij geholpen. Zij gaven tips. Ik ben zelf bejaardenverzorgster geweest, dus ik vind het leuk om te zien hoe zij nu werken. Het is ook veel zorgen met de handen op de rug hè. Dat moesten wij toen ook al. Want die meiden kunnen wel alles doen voor mij, maar ik moet het zelf leren. Liesbeth deed het eerste gesprek met mij om te zien wat ik nodig had. Zij is verpleegkundige en hielp mij in het begin met wassen en aankleden. Nu komt alleen Hetty nog elke week, zij helpt mij met poetsen. Als Hetty ooit weg zou gaan, zou ik dat heel erg vinden. Ze zeggen wel eens dat je niet eigen moet worden met elkaar, maar ik ben erg op haar gesteld. Met kerst krijgt zij een cadeautje.”

Liesbeth Maasland
Wijkverpleegkundige

‘Mevrouw Joosten hoefden we niet te stimuleren, die wilde héél graag weer alles zelf kunnen doen’

Nadat mevrouw Joosten na haar onfortuinlijke val weer thuis ging wonen, kwam wijkverpleegkundige Liesbeth Maasland (42) bij haar langs voor een kennismakingsgesprek. „Als mensen na zo’n gebeurtenis weer zelfstandig kunnen wonen, zijn ze vaak een beetje onzeker. Mevrouw Joosten was dat ook. Wij gaven tips hoe ze bepaalde dingen nét iets anders kon doen. Bijvoorbeeld als ze gaat douchen: wat moet ze dan allemaal meenemen en klaarzetten? Wij hielpen haar om daar van tevoren over na te denken. Het is een uitdaging om iemand te leren weer zelfstandig te zijn en te helpen om het vertrouwen weer terug te krijgen. Langdurige ondersteuning is leuk omdat je dan een band voor langere tijd opbouwt, maar kortdurende ondersteuning heeft die extra uitdaging. De benadering verschilt per cliënt; soms hebben mensen een extra zetje nodig. Mevrouw Joosten hoefden we niet te stimuleren, die wilde héél graag weer alles zelf kunnen doen. Zelf douchen en zelf aankleden lukte daarom vrij snel, na twee maanden had mevrouw Joosten daar geen hulp meer bij nodig. Dat vind ik dan fijn om te zien.”

AANDACHT IS TOCH HET ALLER-BELANGRIJKST

Pleyade doet er alles aan om de bewoner voortzetting te bieden van het leven dat ze gewend zijn. Naast innovatieve aanpassingen om de zelfstandigheid en het welzijn van de bewoner te vergroten, wordt er gezorgd voor ontspanning. Met activiteiten als cursussen of kaartavonden waar op eigen houtje aan kan worden deelgenomen of optredens. Ook biedt Pleyade faciliteiten als restaurants, tuinen en binnenpleinen waar men elkaar kan ontmoeten. Maar Pleyade gaat nog een stapje verder, met een nostalgische bioscoop, een grand café en een traditionele bruine kroeg in eigen huis. En daar wordt met veel plezier gebruik van gemaakt.

TEKST • **HANNEKE VAN DEN NIEUWENHOF**

Een authentieke toog met barkrukken, donkerhouten lambrisering, sfeerlicht aan het plafond, Perzische tapijtjes op de tafels en overal nostalgische snuisterijen. Zelfs een knappend haardvuur ontbreekt niet. Als je niet beter wist, zou je denken dat je in het hart van Amsterdam in een eeuwenoude kroeg bent beland. Dit is Nederlandse gezelligheid op zijn best.
Maar niet alleen de gemoedelijke sfeer wordt hoog gewaardeerd door de bewoners die elkaar hier graag ontmoeten. Ook de medewerker die het café runt, Marian te Braak, wordt door de vaste bezoekers op handen gedragen. En dat laten ze ook aan haar blijken. Iedereen die binnenkomt, begroet haar als een hartsvriendin.

'Ik ben dol op de bewoners', zegt ze uit de grond van haar hart

Rozen die bloeien

„De barjuffrouw is een schat. Ze heeft voor elke bezoeker een aardig woord en houdt heel goed in de gaten of iedereen het wel naar de zin heeft. Ze doet alles voor je", zegt Hans Jürgen Bodo Kroon. Tien jaar geleden verloor hij zijn vrouw en niet lang daarna werd hij blind. Sinds een klein jaar woont hij op Thuvine waar hij het goed naar zijn zin heeft. „Ik kom hier iedere middag om koffie te drinken met andere bewoners. Het is echt gezellig. Ik heb hier meerdere vrienden en vriendinnen gemaakt."
Samen zitten ze rond de grootste tafel. Ook de andere tafels zijn bezet. Er wordt gekletst en gelachen. De koffie en thee maken al snel plaats voor een glaasje wijn of een advocaatje met slagroom.
De sfeer is optimaal, zeker wanneer blijkt dat iemand een gitaar heeft meegenomen. Enthousiast worden bekende Nederlandse liedjes meegezongen. Rozen die bloeien, of je arm bent of rijk.

Mooie karakters

„Naast zaterdag- en zondagavond kun je hier ook vijf middagen per week terecht. Om 13.30 uur gaan we open en dan zit het meestal meteen vol. Soms staan bewoners al voor de deur te wachten tot ik open kom doen. Om 17.30 uur sluiten we. Het fijne is dat hier nooit narigheid

is of gedonder. De sfeer is altijd goed", zegt een stralende Marian. Van oorsprong komt ze uit de horeca, ze had jaren een eigen kroeg en dat is aan alles te merken.
Ze is attent, houdt in de gaten of iedereen het naar de zin heeft en of de glaasjes nog gevuld zijn. En ze heeft voor iedereen een luisterend oor. Ze spreekt vol liefde over de bewoners. „Ik ben dol op hen. Het zijn mooie karakters bij elkaar. Ik weet veel van hun achtergrond. Vaak leer ik ook familieleden kennen. Er worden hier verjaardagen gevierd, kerstborrels gehouden, er wordt bezoek ontvangen en natuurlijk wordt hier ook wel afscheid genomen. Het is heel dankbaar werk; een voorrecht dat ik dit mag doen. Net als de bewoners kom ik hier altijd binnen met een glimlach. Het is de mooiste baan die ik ooit heb gehad."

Aandacht

Voor Marian houdt haar betrokkenheid niet op als het café sluit. Zelfs de snuisterijen die overal in de kroeg te vinden zijn, schaft ze zelf aan. „Ik koop alles zelf. Iedere week ga ik naar een vlooienmarkt of kringloop en dan vind ik wel weer iets dat hier goed past. Het leuke is dat de vaste klanten het direct zien als er weer iets nieuws staat. Vaak zijn het herkenbare zaken uit hun jeugd, wat weer aanleiding is voor een leuk gesprek."
Marian heeft zoveel op met haar klanten dat ze sommige van hen 's avonds opzoekt of meeneemt om een pannenkoek te gaan eten. „Ik ben dol op de bewoners", zegt ze uit de grond van haar hart. "Ik ben enorm dankbaar dat ik hier mag werken: het is de mooiste baan die je je maar kunt wensen. Je kunt echt een verschil maken voor de bewoner. De mensen wonen hier zelfstandig. In deze kroeg ontmoeten ze anderen. De mensen zie ik hier vrienden maken en opbloeien. Persoonlijke aandacht is toch het allerbelangrijkste."

Feestelijk avondje uit

De kroeg is niet de enige voorziening waarmee Pleyade een extra stap zet. Eilandstaete beschikt sinds een paar jaar over een eigen bioscoop met de tot de verbeelding sprekende naam Tiffany's. Het is niet zomaar een leuk filmzaaltje maar een prachtige nostalgische bioscoop. De warme kleurstelling met zachtgroene wanden, de flonkerende kroonluchters, de gang en entree vol film-posters, de donkerrode, comfortabele stoelen; de hele ambiance ademt de sfeer van een feestelijk avondje uit. >>

Activiteitenbegeleidster Astrid Baptist is samen met haar collega Renata Vleeming verantwoordelijk voor de programmering. „We hebben een grote collectie DVD's verzameld in allerlei genres: van oorlog tot humor, natuur en romantiek. Veel van die films hebben we gekregen, ook van bewoners en hun familieleden. Uit die collectie stellen we een programma samen. In de hal zetten we een bord met de aankondiging van de film en de datum waarop die gedraaid wordt. Een bewoonster heeft zelf kaartjes gemaakt in een mooi doosje. Een leeg doosje betekent een volle bioscoop." Helaas was het snel gedaan met de filmavonden, want toen de bioscoop net open was, brak Corona uit.

> 'Behalve voor film gebruiken we de zaal nu ook voor concerten en colleges'

Film op aanvraag

Inmiddels is de bioscoop weer geopend, al zijn er wel wat wijzigingen in het programma aangebracht. „Voorheen draaiden we twee keer per week een film, inmiddels draaien we vooral wanneer er aanleiding voor is of er vanuit de bewoners een behoefte wordt aangegeven voor een bepaalde film of documentaire, zoals een klassiek concert op dvd. Maar we hebben bijvoorbeeld ook aandacht besteed aan de 75e verjaardag van André van Duin. Iedereen is welkom, ook bewoners van andere woonlocaties van Pleyade. En voor wie niet alleen naar de bioscoop kan of wil komen, willen we bij Pleyade dit met alle liefde organiseren", legt Astrid uit. „Behalve voor film gebruiken we de zaal nu ook voor concerten en colleges. En we draaien films op aanvraag. Wie The Sound of Music wil zien, misschien wel exclusief met eigen familie of vrienden, kan dat gewoon aan ons vragen."
Een feestelijk avondje uit; geheel op maat verzorgd dus. Het is een mooi voorbeeld van hoe de bewoner de regie in eigen handen kan houden, met of zonder een beetje extra ondersteuning. Want ook die is uiteraard bij Pleyade volop aanwezig.

POPCORN
POPCORN

TEKST • **ILSE BROERS**

Hij is net terug uit Zuid-Frankrijk waar zijn zoon woont met zijn gezin. Een korte vakantie; ze liepen er hoog in de bergen, aten samen, haalden herinneringen op. Zelf woonde hij er ook tientallen jaren, met zijn vrouw. Het appartement van Henri Lamers (81) ademt dezelfde Franse sfeer: warm en licht.

De bank is zachtgroen, met twee grote zilverkleurige lampen aan weerszijden, de lichte vloer heeft brede planken, de gordijnen zijn zachtblauw. De woonkamer is zonnig, de slaapkamer ruim. Daar ligt op het tweepersoonsbed de quilt in frisse kleuren die zijn vrouw met veel aandacht en geduld zelf maakte. Het patroon is zonder meer kunstig samengesteld.
Henri oogt op zijn gemak, goed verzorgd en fit, en vormt in een lichtblauwe trui bijna een geheel met zijn omgeving. Op de bank bladert hij in een van de fotoboeken die hij zelf maakte. Eén ervan gaat geheel over de prachtige Franse herenboerderij waar ze woonden, die ze smaakvol inrichtten en daarna deels verhuurden.

Als voormalig artdirector - vroeger had hij een eigen reclamebureau - is zijn liefde voor beeld gebleven. Kijken naar zijn foto's die hij vaak met een telelens maakte, doet hij nog altijd graag. Die laat hij ook maar wat graag zien: aan bezoek, medebewoners, en ook aan de medewerkers.

> ‘ Mijn vrouw en ik stapten binnen en dachten meteen allebei: ja’

Hij woont hier nu een maand of drie. Het wonen in een huis met grote tuin werd minder aangenaam. Hun dochter stuitte op dit kleinschalig nieuwbouwcomplex van Pleyade in Elst, net anderhalf jaar oud, en plande meteen een bezichtiging in. Aangenaam verrast waren ze, alle drie, bij binnenkomst van het appartement. „Mijn vrouw en ik stapten binnen en dachten meteen allebei: ja. De sfeer, de openheid, het lichtinval. Misschien ook omdat we op de tweede verdieping zitten.”

Erg lang hoefden ze dan ook niet te wennen aan hun nieuwe huis. „Onze dochter Miletta woont in Nijmegen-Noord en komt vaak, ik doe de boodschappen met haar. Het is heel prettig hier en gezellig met de bewoners op onze etage. Ik zit graag op het zonnige dakterras hiernaast, soms met een blad over woninginrichting, daar kan ik naar blijven kijken. En vaak is er dan iemand om een praatje mee te maken.”

Dat zijn vrouw zo onverwacht is overleden, is bijna nog niet te bevatten. „Zij is niet meer hier. Maar ze vond het hier heel fijn, was heel happy. Omdat zij hier heeft gewoond, ben ik hier nu toch thuis.”

Henri Lamers woont op de Prinses Irenestraat

‘Ik ben hier thuis’

BINNENKIJKEN BIJ...

JORDY SCHOUTEN

COLUMN

Balanceren tussen afstand en nabijheid

Het is een mooie volzin in het Pleyadeplan 2022-2023, bij het doel 'Medewerker als partner': „We ondersteunen bewoners vanuit onze professionele verantwoordelijkheid en kunnen omgaan met de benodigde balans tussen afstand en nabijheid."
Lees deze zin nog een keer aandachtig terug en vervang het woordje 'bewoners' door 'teams'. Ineens staat daar de belangrijkste uitdaging voor teams, kwaliteit en beleid. Bij elk beleid dat wij schrijven en bij elke kwaliteitsmeting die we ontwikkelen, gaat het namelijk om de vraag: hoe ondersteunt het de zorgteams?

Wij willen de zorgteams laten doen waar ze goed in zijn. We willen hen geen beleidsregels opleggen en verplichte metingen laten uitvoeren waar niemand het nut van inziet.
Dit lijkt vanzelfsprekend, maar is soms is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan.
Een voorbeeld: in het begin van de coronapandemie hadden we een kernteam corona.
Op het hoofdkantoor werd bedacht hoe op de locaties moest worden omgegaan met het virus. Was er op een locatie een besmetting, dan kreeg je tot in detail te horen wat je moest doen. Misschien denk je nu: 'handig, dan hoef je zelf niet meer na te denken'. Het resultaat was echter een mix van onrust, frustratie en verwijten.
Dit sloeg om naar een mix van gezamenlijke belangen, samenwerking en wederzijds begrip, toen we gingen werken met lokale kernteams. In die teams werd met elkaar gekeken naar wat het beleid van Pleyade zegt en wat dit betekent voor de specifieke situatie op de locatie. Regelmatig kwamen we samen tot de conclusie dat we moesten afwijken van het beleid in het belang van een bewoner. Het beleid was niet langer heilig, maar diende als startpunt.

Deze lijn willen we graag doortrekken in alles wat we doen. Minder verplichte kwaliteitsmetingen die door ons zijn bedacht. Meer vrijheid om onderwerpen te toetsen die op dat moment relevant zijn voor het team. Minder protocollen, meer beleidskaders met ruimte voor eigen invulling ten gunste van de bewoner. Minder antwoorden geven, meer vragen stellen.

Daarmee ben ik aangekomen bij mijn persoonlijke uitdaging voor de komende tijd. Wanneer een collega bij mij komt met een vraag of probleem, geef ik vaak als antwoord wat ik zelf zou doen in die situatie. Maar dat is niet wat een adviseur kwaliteit & beleid als partner van het zorgteam zou moeten doen. Die zou meedenken, vragen wat de ander zelf al bedacht heeft en meehelpen in de zoektocht naar mogelijke oplossingen en tegelijkertijd bewaken dat het past bij de visie van Pleyade. En dat al balancerend tussen afstand en nabijheid.

‘Ik heb het erg naar mijn zin op Subenhara. Het is hier fijn en prettig wonen’

MEVROUW HAMER

BEWONER AAN HET WOORD

TEKST • **ILSE BROERS**

Helmi Ermers
Vijftien boeken per keer

Ze is een echte lezer. Eens in de acht weken gaat Helmi Ermers (96) naar de bibliotheek in Zevenaar, altijd samen met zorggezel Marian. Soms met de bus, soms met de dubbele scootmobiel, dan toeren ze nog om het park heen en drinken koffie in het Cultuurhuis. Het is echt een uitje. Ze kiest altijd zelf haar boeken uit, weet precies wat ze gelezen heeft. Vijftien boeken neemt ze mee, grootletterboeken, want haar ogen zijn wel wat minder geworden de afgelopen jaren.

Vroeger al verslond ze boeken, misdaadboeken vooral. Inspector Morse die een misdrijf moest gaan oplossen, heerlijk, daar smulde ze van. Thrillers leest ze niet meer, veel te spannend. Nu leest ze liever romans, daar ontspant ze van. Ze gaat in haar comfortabele fauteuil zitten, en ze is zo vertrokken in het verhaal.

Zorgvernieuwers streven voor meer vrijheid en zelfbeschikking

‘LEVEN MET DEMENTIE KAN NOG ZO MOOI ZIJN’

TEKST • **HANS MATHEEUWSEN**

De maatschappij is steeds meer in beweging. Meer ouderen blijven langer thuis wonen, woonwensen veranderen, net als de zorgbehoeftes. Er zijn verschillende zorgvernieuwers die streven naar meer vrijheid en zelfbeschikking voor ouderen. Zij hebben een andere kijk op de zorg en de ondersteuning die ouderen ontvangen. Zij zetten zich dagelijks in voor verandering door middel van ervaring, maar bijvoorbeeld ook vanuit techniek. Teun Toebes en Myrte Thoolen laten we dan ook graag aan het woord met hun visie op zorgvernieuwing.

Teun Toebes

In korte tijd is Teun Toebes in Nederland tot de verbeelding gaan spreken. Want wie gaat er als 21-jarige nou tussen mensen met dementie wonen? Hij. En door zijn frisse kijk op de zorg, onder andere beschreven in zijn boek ‘VerpleegThuis’, geldt de verpleegkundige inmiddels nationaal als zorgvernieuwer. Pleyade kent hij wel maar niet echt. Dus hoedt hij zich voor een inhoudelijke mening over Pleyade’s visie op de ouderenzorg. „Voor je het weet word je gebruikt als marketingtool”, luidt zijn reactie.

Teun Toebes (23) blijft Teun Toebes. Teun vindt wat hij vindt, vrij van geest. De zorgprofessional laat zich niet voor een karretje spannen. Ook niet als hij wordt geïnterviewd voor dit magazine. De geboren Bestenaar is zich zeer bewust van zijn onafhankelijke positie. Hij waakt er dan ook voor om onbedoeld Pleyade te promoten. „Elke organisatie zegt op haar site dat bewoners zelf de regie hebben, dat ze zorg op maat leveren en dat niemand wordt onderworpen aan beleid, maar als je heel kritisch kijkt, zie je al snel dat het teksten van de marketingafdeling zijn. Ik wil voorkomen dat ik

een soort van kwaliteitslabel word, van 'we hebben deze nieuwe ideeën, Teun staat erachter, dus dan zal het wel goed zijn.'"

Zo, de toon is gezet. Teun Toebes, aangenaam. Zijn ongebondenheid is zijn kracht. Hij neemt geen blad voor de mond maar is zeker geen idealist, benadrukt de verpleegkundige: „Ik pleit niet voor gouden kranen in verpleeghuizen." Wel juicht hij elke aandacht voor de positie van mensen met dementie toe. „Ik vind het fantastisch dat we nadenken over ouderenzorg. Of we alleen zorgverleners nodig hebben met een medische achtergrond. Wat ik zelf merk, vanuit het wonen in een verpleeghuis, is dat je juist snakt naar een ander leven. Naar meer diversiteit in mensen om je heen."

'Anders kijken is anders doen'

Teun spreekt uitdrukkelijk van 'mensen met dementie'. „Je mag nooit dementerende zeggen of dementerende ouderen. Als je dat zegt, dan bevestig je het grote stigma dat regeert rondom dementie. Want je zegt ook niet kankerende ouderen. Ook over dementie spreken mensen als over een ziekte. Daar zijn we ons vaak niet bewust van. Mensen willen dat best veranderen, het is geen kwestie van onwil."

Het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met dementie is zijn grote missie. En dan liefst ook verandering van leefwijze in de instellingen. Zo is Teun tegenstander van de gesloten afdelingen (als universele 'oplossing') waar ouderen met dementie doorgaans wonen. Dementie moet uit de context van de zorg worden gehaald, ouderen met dementie moeten hun zelfbeschikkingsrecht terugkrijgen en een diagnose van een vorm van dementie mag niet betekenen dat je alle vormen van zelfbeschikking verliest, betoogt hij. Daarvoor maakt hij zich sterk bij de landelijke politiek, de zorgverzekeraars én andere onmisbare partijen in Nederland. Teun is sinds vorig jaar lid van de Adviesraad Nationale Dementiestrategie van het ministerie van Volksgezondheid. „De zorg is een juridisch systeem geworden waarin we focussen op het akkoord van de wettelijke vertegenwoordiger. Een veiligheidsdienst die vooral risico's zoveel mogelijk moet uitbannen, wat ten koste gaat van de leefbaarheid van mensen of het leven zoals ze dat gewend waren. Ik zeg altijd: 'Anders Kijken Is Anders Doen'."

Dat betekent mensen met dementie als gelijkwaardig zien, en niet als zieken die moeten worden betutteld en onderworpen aan allerlei regimes ten behoeve van >>

hun eigen gezondheid maar bovenal voor hun eigen veiligheid. Teun: „Dat betekent niet dat veiligheid niet belangrijk is, maar de balans tussen veiligheid en de kwaliteit van leven is zoek. En dat is super treurig. Ik kom erachter, juist door te leven in een verpleeghuis, dat die gelijkwaardigheid dan niet meer normaal is.
In een verpleeghuis lijken we mensen soms gevangen te houden met allerlei regels, afspraken en protocollen. En dat terwijl het leven met dementie ook nog zo mooi kan zijn."

Teun vindt dat de zorg in Nederland verschraalt. En hoe meer geld wordt vrijgemaakt voor de zorg, hoe ingewikkelder het systeem wordt. „Meer geld is niet de oplossing, we moeten terug naar de basis. We gaan investeren in een elektronisch systeem voor verhoging van de familieparticipatie. Kunnen we als afdeling niet beter gewoon WhatsApp gebruiken? Waarom moet alles anders als je met dementie leeft? De zorg opereert vanuit fantastisch goede bedoelingen maar soms moet je jezelf toch de vraag stellen of al deze goede bedoelingen mensen met dementie gelukkiger maken. Uitsluiting van de samenleving is het product van hoe we verpleeghuiszorg nu hebben georganiseerd."
De essentie van zorg is het bewaken van de waarde van mens zijn, verklaart Teun. „Tot aan het einde blijven mensen sociaal voelende wezens. Tot aan het einde van ons leven voelen we hoe wij in relatie staan tot de ander. Het zorgsysteem ervaar ik als heel pijnlijk, maar het contact met de mensen met dementie is het allermooiste dat er is omdat het vaak tot de kern komt. Ik heb ervaren dat je ook met mensen met dementie een wederkerige relatie kunt opbouwen, en veel mensen die in de zorg werken zullen dat herkennen, terwijl dat fenomeen in de samenleving enorm wordt gemarginaliseerd.
Het is ook pijnlijk dat dementie nog altijd vooral over verlies gaat en het verliezen van je identiteit. Terwijl mensen met dementie zich nog altijd kunnen ontwikkelen. Niet op kennisniveau, maar op gevoelsniveau. Dus je relatie kan sterker worden. Zeker kan dementie heel verdrietig zijn, maar het heeft geen zin om alleen vast te houden aan verdriet en verlies,

'Tot aan het einde blijven mensen sociaal voelende wezens'

dat zorgt dat de stigmatisering alleen maar groter wordt. We moeten voorkomen dat dementie een sociale dood is, dat mensen sociaal al dood zijn voordat hun hart stopt met kloppen."

De zorg speelt een belangrijke rol om 'het systeem' te veranderen, meent Teun. „Op het moment dat je mensen met dementie als volwaardig beschouwt, word je relatie met hen anders. Ik geloof niet in verandering van buitenaf, een nieuwe benadering, een nieuwe techniek, een nieuw systeem of een nieuw model.
Ik geloof in verandering door de mensen dichtbij die een andere betekenis geven aan hetgeen zij doen. Op het moment dat zorgverleners zich dichter brengen bij de reden waarom zij de zorg zijn ingegaan, ervaren zij meer zingeving. Dan wordt het werk leuker en de werkdruk vanzelf minder."
Beleidsmakers moeten kritisch in de spiegel kijken, stelt Teun. „Of de functies die nieuw worden

> 'Het overgrote deel van mensen met dementie leeft gevangen'

gecreëerd, bijdragen aan de kwaliteit van leven?
En of het leven binnen de gesloten afdeling hier beter van wordt? De kern van de zorg is heel eenvoudig, mensen met dementie vragen bijvoorbeeld niet om een kwaliteitsfunctionaris. Zij vragen niet om een technologisch systeem voor familieparticipatie.
Ze vragen ook niet om nepplanten. Ze mogen niet naar buiten. Mensen vertonen volgens sommigen apathisch gedrag, maar hoe kunnen we leven van mensen verwachten als we een dode omgeving hebben gecreëerd? Je wil toch het echte leven binnen hebben?
De meeste mensen gaan de zorg in vanwege de medemens. Omdat we van het contact houden.
Dan is het pijnlijk dat juist dit binnen de verpleeghuiscultuur nog wel eens een ding is."

Het is waanzin dat de gesloten afdeling standaard is in Nederland, vervolgt Teun „Het overgrote deel van mensen met dementie leeft gevangen. Nederland geeft achttien miljard euro per jaar uit aan het creëren van minderwaardigheid en uitsluiting van mensen.
Een product waarin mensen geen stem hebben. Geen regie meer hebben over hun eigen leven, onderworpen aan een zorgplan en de de stem van de wettelijke vertegenwoordiger is vaak sterker dan de eigen stem."

En dat is allemaal niet nodig, meent Teun. „Op het moment dat je van het verpleeghuis een verpleegthuis maakt. Dan voelen mensen zich geborgen en willen mensen minder snel weg. Zorg is de kunst van het verleiden. Op het moment dat mensen zich veilig voelen, gaan ze niet meer op zoek naar de uitgang. Laat hen gewoon medemens blijven. Wij moeten onze termen niet opleggen aan een ander. De essentiële vraag is: wat is de betekenis van leven met dementie en waarom doen we de dingen zoals we ze doen? Mogen mensen het risico lopen om te vallen, hebben zij nog het recht om te mogen verdwalen, of weg te lopen?

We moeten voorkomen dat we ons schuldgevoel afkopen met nieuwe zorgproducten. Systeemveranderingen en -modellen, die niet zelden leiden tot systeemversterking, worden steeds meer een commercieel product.
Dat vind ik een groot gevaar voor de toekomst, waarvan we ons als samenleving zeer bewust moeten zijn.
Neem de leefcirkels. Waarbij we als professionals in overleg gaan afstemmen, eventueel samen met de wettelijke vertegenwoordiger, of de leefcirkel van iemand kan worden uitgebreid of juist moet worden ingekrompen.
Dat is systeemversterkend."
We willen wel veranderen, maar we zitten vast in patronen, weet Teun. „Laten we eerst nadenken over de antwoorden op essentiële vragen. Neem de woningcrisis. We kijken vooral naar de criteria die bepalen dat je ergens niet mag wonen. De problemen zijn leidend. In Nederland stoppen we mensen met dezelfde zorgvraag bij elkaar.
Op basis van hun indicatie. Terwijl als we iedereen door elkaar laten wonen, we van betekenis kunnen zijn voor elkaar. Het is toch treurig dat mensen het bijzonder vinden dat ik in een verpleeghuis woon? We kunnen veel creatiever omgaan met wonen. Er staan kamers leeg, omdat er onvoldoende zorgverleners zijn.
Na elven kunnen mensen van buiten niet naar binnen en wij kunnen niet naar buiten. Want nee, we wonen op een gesloten afdeling. Mijn pleidooi voor vrijheid en zelfbeschikking zou niet moeten worden betiteld als idealisme, dat is voor elke mens in onze samenleving het ideaal." >>

Myrte Thoolen

Myrte Thoolen werkt al bijna vier jaar als ontwerper en onderzoeker (promovenda) bij het Pleyade Innovatie Team (PIT) en de Technische Universiteit Eindhoven, faculteit Industrial Design. Dit doet Myrte onder begeleiding van Rens Brankaert, lector aan de Fontys Paramedische Hogeschool en Universitair Docent Industrial Design aan de Technische Universiteit Eindhoven, en tevens ook aangesloten bij PIT.

Myrte verdiepte zich de afgelopen jaren in het leven van mensen met dementie door mee te lopen in de praktijk, in gesprek te gaan met bewoners, hun naasten en medewerkers. Samen innovaties ontwerpen die bijdragen aan een prettig leven en het welzijn van mensen.
We beschouwen mensen als 'is geweest', terwijl ze zijn zoals anderen die het leven ten volle kunnen ervaren. Hoewel de aard juist het verlies van cognitie kenmerkt, signaleert het in plaats daarvan, en nog belangrijker, de geboorte van een nieuwe persoon die in het heden leeft. Het enige dat ze nodig hebben, is een zekere mate van steun om dingen te blijven doen die ze leuk vinden of om nieuwe talenten in zichzelf te ontdekken. Daarom is het belangrijk om niet te lang stil te staan bij de verliezen, noch bij de toekomst, maar bij het hier en nu.

Technologie kan helpen om het leven van de bewoner te verrijken en bij te dragen aan hun welzijn. Veel van de technologische innovatie in de context van dementie tot nu toe is echter technologie gedreven geweest, waardoor deze vaak te complex in gebruik is. In de onderzoeken en ontwerpprocessen die Myrte en Rens uitvoeren kijken ze op een andere manier naar technologie. Ze stellen de persoon en hun omgeving centraal in de ontwikkeling van deze technologie. Door samen deze technologie te ontwikkelen creëren ze technologie die aansluit bij de behoefte passend bij iemand zijn leven en zorgen ze ervoor dat deze niet-stigmatiserend is. Door op deze manier naar technologie te kijken, kunnen we mensen weer de regie geven over hun eigen leven en het leven in het hier en nu verrijken, stelt Myrte. We kunnen alleen vernieuwen in de zorg als we in gesprek gaan, hen betrekken in het ontwerpproces van nieuwe producten, systemen of diensten en hen mee te nemen in het hele ontwikkelproces. Zo ontdekken we verschillen tussen mensen, die ook meegenomen dienen te worden in de ontwikkeling van technologie.

De LivingMoments innovatie is een mooi voorbeeld waarbij de technologie samen met bewoners is ontwikkeld en rekening houdt met de verschillen tussen mensen. LivingMoments is ontstaan vanuit een tweejarig onderzoek waarbij interviews en ontwerpsessies zijn gehouden met bewoners en hun sociale omgeving. LivingMoments helpt bewoners in het aangaan en het behouden van sociaal contact. Het slaat de brug tussen de moderne technologie en de oude vertrouwde communicatiemiddelen die we kennen van vroeger, zoals het sturen van ansichtkaarten. Het geeft de bewoner de regie over hun sociale contacten, terwijl ze zonder een dergelijke passende technologie de regie waren verloren. Daarom pleit Myrte er ook voor om te kijken naar de behoeften van mensen, ook al zijn deze verschillend, de technologie dient zich hiernaar aan te passen.

> 'Technologie kan helpen om het leven van bewoners te verrijken en bij te dragen aan hun welzijn'

Op deze manier kunnen we pas echt bijdragen aan hun kwaliteit van leven en een passende en persoonsgerichte vernieuwing in de zorg bewerkstelligen.

Kijk voor meer informatie over LivingMoments op pleyadepit.nl.

MARDY
DEKKER

COLUMN

Generatiekloof

De studerende jongeren onder ons weten niet beter; als je een vraag hebt moet je de vraag specifiek en concreet stellen anders wordt deze niet in behandeling genomen. Ondanks dat de generatie verandert, is dit niet gewoon bij de bewoner.

'Joehoe', hoor ik op de gang, 'is daar iemand?' Zonder een antwoord af te wachten staat een van de bewoners bij mij aan het bureau. 'Bel jij even de taxi voor mij want ik ga een dagje uit.' Ik kijk op en moet dit even laten bezinken. Ik leg de vraag terug en vraag haar waarom ze dit aan mij vraagt. Dan antwoordt ze: 'ik zou graag zelf bellen maar kan de planner aan de telefoon niet volgen omdat ik zo slecht hoor en dan ben ik bang dat het fout gaat.' Ik zie haar onrust en stel voor om het die dag samen te gaan regelen. Ze begint te lachen en gooit gelijk een dik boekwerk met telefoonnummers voor mijn neus; huh, hoezo goed voorbereid.

Later die dag bellen we samen de taxi. 'Wat is uw telefoonnummer?' vraag ik haar. Ze denkt na en noemt onzeker een nummer. Voor de zekerheid bel ik dit nummer en de telefoon gaat over. Het klopt dus bellen wij samen de taxicentrale. Als de taxirit geregeld is, zie ik een grote opluchting. 'Wat ben ik blij', zegt mevrouw. 'Nu kan ik vannacht weer goed slapen.'

Met een goed gevoel loop ik terug naar mijn werkplek en besef hoe belangrijk het is om te luisteren naar de vraag achter de vraag en niet gelijk te reageren op die eerste vraag. Want zeg nou zelf: de vraag achter deze vraag is namelijk best specifiek en concreet.

De volgende ochtend zie ik op mijn telefoon dat ik een oproep heb gemist. 'Goedenavond, ik weet niet wie mij gebeld heeft. Maar heeft u mij nodig, dan mag u mij opnieuw bellen.' Op mijn werk gekomen loop ik naar mevrouw toe, vraag haar of ze goed heeft geslapen en vertel haar dat ik degene ben van het onbekende nummer. Gelijk zie ik weer die dankbare glimlach; en óf ze goed heeft geslapen…

‘Mij krijg je hier niet weg’

BINNENKIJKEN BIJ...

TEKST • **ILSE BROERS**

‘Als ik wat vind, dan komt het er ook zo uit’

Kom je binnen bij Ineke Bruil (64), dan zie je een ruimte vol gezelligheid en snuisterijen. Ze spaart al dertig jaar uilen, en die verzameling is niet te missen. Haar liefde voor Elvis en Feyenoord óók niet. Ze is, nog steeds, een echte Rotterdammer, al vertrok ze toen ze 24 jaar was: ze heeft het hart op de tong, neemt geen blad voor de mond. „Als ik wat vind, dan komt het er ook zo uit.”

Die uilen, dat vind ze intrigerende dieren. Eigenwijs, en ze hebben alles in de gaten. Ze heeft er zicht op vanuit haar plekje: haar comfortabele stoel waarin ze altijd zit. Ernaast, op de bijzettafel, een mooie foto van haar jongere zus die haar zo dierbaar is en van wie ze veel te vroeg afscheid moest nemen. Vanuit hier kijkt ze graag televisie, het kookprogramma van de Britse topkok Gordon Ramsay is een favoriet. Hij is ook lekker uitgesproken, daar heeft ze lol in.

Ze woont hier fijn. Haar woonkamer is ruim en heeft zicht op de Rijn; kijken naar langsvarende boten vond ze ook in Rotterdam al heerlijk. Dat doet ze graag: zitten op haar terras en dan maar kijken, naar de rivier, naar wat er voorbijkomt en het weidse uitzicht; vanuit hier kijk je zo Duitsland in.

Haar vriend Ben is glazenwasser en komt elke dag na zijn werk langs. Elke vrijdagavond en zondag gaan ze er met de auto samen op uit. Een favoriete plek is De Revolutie, een cocktailbar in Zevenaar waar ze graag een drankje doen of een hapje eten. Dan kleedt ze zich mooi aan, maar dat doet ze eigenlijk altijd wel: grote oorbellen in, een sexy blouse, een stoere broek in lederlook. Stoer en verzorgd, dat is wel haar stijl.

Van hem kreeg ze voor haar verjaardag de compacte platenspeler die staat te pronken naast de stijlvolle tweezitsbank. Hierop draait ze plaatjes van Elvis, en Lee Towers – heerlijke man is dat, maar Elvis is een liefde die al een leven lang duurt. „Ik zwijmel weg bij die stem. Bij een ballad als Just pretend, maar ook de rock-’n-roll nummers als Jailhouse Rock. Krijg ik een appje, dan hoor je een stukje van Blue suede shoes.”

Sinds ze twee beroertes heeft gehad, heeft ze meer ondersteuning nodig en woont ze hier. Laatst had ze een korte opname in het ziekenhuis; ze was blij dat ze weer thuis was. ‘Ik heb je echt gemist’, zei ze tegen een zorgmedewerker, en daar moesten ze samen om lachen. Verhuizen naar een andere plek, met een aparte slaapkamer misschien? Daar moet ze niet aan denken. „Mij krijg je hier niet weg.”

Ineke Bruil woont op Lobede

DE ZORGGEZEL: MEER INDIVIDUELE AANDACHT VOOR DE BEWONER

TEKST • **BABETTE MARGÉS**

Een maatje, een vriend voor het leven, een gezelligheidsdier. De functie van zorggezel bij Pleyade is dat en meer. Als zorggezel bied je ondersteuning aan bewoners bij Pleyade, niet door het geven van zorg, maar juist met het geven van een-op-een aandacht. Dit kan een activiteit zijn, maar ook door er simpelweg voor een bewoner te zijn. Een zorggezel bekijkt per bewoner op welke manieren het leven van de bewoner verrijkt kan worden.

Het gaat van wildplukken tot handwerken en van wandelen tot zingen. Of soms gewoon bij iemand op bezoek komen en samen televisie kijken. Of een vertrouwensband met iemand hebben opgebouwd, zodat diegene weet dat hij of zij bij iemand terecht kan. Hoe weten zorggezellen welke persoonlijke aandacht ze moeten geven?

Daar heeft iedere zorggezel zijn of haar manieren voor. Wat hen bindt, is 110 procent inzet om het leven van elke bewoner te verrijken. Hoe ze dat doen, lees je in deze interviews.

Zorggezel **Jeanette Stortelder** met **Agnes Jochums** op Lobede

> ‘Als ik er voor iemand kan zijn, denk ik: Yes!’

‘Een schatje’ noemt bewoner Agnes Jochums zorggezel Jeanette (56). Sinds twee jaar werkt ze op Lobede. Ze voelt zich er als een vis in het water. „Er voor mensen zijn zit in mijn bloed. Als opruimcoach ontdekte ik dat het bijstaan van ouderen me het meeste ligt. Zodoende ben ik hier terechtgekomen.”

Agnes is er superblij mee. „Nu kan ik vaker naar buiten. Ik ben een echt buitenmens, geboren op een boerderij. Omdat ik in een rolstoel zit, heb ik een duwer nodig. Jeanette neemt me mee uit wandelen. Ik wil altijd naar het gebied waar de wilde koeien en paarden staan.”
„Dat is Geuzenwaard”, vult Jeanette aan. „Maar we pikken ook wel eens een terrasje hier op de kade of maken samen een kruiswoordpuzzel. Het is maar net waar Agnes die dag zin in heeft.”
„Ik zou graag weer eens willen rolstoeldansen”, zegt Agnes. Dat is een soort gymnastiek in de rolstoel. Agnes’ wens brengt de zorggezel meteen op een idee. „Ik zal wel eens een filmpje op YouTube zoeken, dan kunnen we wat oefenen.”

Niet elke bewoner heeft een waslijst aan bezigheden die hij of zij graag wil doen, en dat is prima, zegt Jeanette. „Ons uitgangspunt is: een bewoner mag alles, maar moet niets.”
Een mindere kant van het werk kan Jeanette niet bedenken. Het enige waar ze slechte herinneringen aan

heeft, is de eerste lockdown als gevolg van Corona. „Dat was verschrikkelijk! De bewoners mochten geen bezoek ontvangen. Sommigen werden zwaarmoedig." Meer dan ooit waren ze aangewezen op het gezelschap van Jeanette en haar collega's. „Gelukkig kregen we toen meer uren waardoor we het gemis van familieleden een beetje konden opvangen."

Ze is blij dat nu alles weer kan. Samen appelflappen bakken of meedoen aan de bingoavond. Het maakt niet uit wat, zo lang de bewoner er maar zelf voor kiest. „Ik zie dat ze ervan opknappen. Het is zó goed dat deze baan bestaat."

Zorggezel **Berry van Aken** met **mevrouw Sanders** op Binnenrijk

'Dit is heel dankbaar werk'

Als Berry (55) gaat werken, zegt hij: 'Ik ga weer lekker naar mijn familie'. „Het voelt niet als werk. De bewoners zijn voor mij net familieleden met wie ik een goede band heb opgebouwd."

Van leuke activiteiten met een bewoner kan hij talloze voorbeelden geven, zoals picknicken aan de waterkant of een kerstdorp bouwen. Maar soms komen er ook minder vrolijke dingen aan bod. „Er is hier een mevrouw wier man niet zo lang geleden is overleden. Op zijn verjaardag zat ze heel verdrietig op haar kamer. Toen heb ik gezegd: 'Zullen we uw man gaan herdenken?' Dat vond ze een goed idee."

Berry zorgde voor een led-kaarsje en bloemetje bij de foto. Samen zeiden ze een gebedje op. „Het kost geen moeite, maar die mevrouw was zo dankbaar. Dat maakt het voor mij mooi om te doen."

De bezigheden zijn gebaseerd op de wensen en behoeftes die een bewoner aangeeft. „De meeste bewoners hier gaan graag naar buiten. Speciaal daarvoor zijn een duo-fiets en duo-scootmobiel aangeschaft." Hij is ook van het uitpluizen. „Herinneringen aan iemands jonge jaren brengen vaak blije reacties teweeg bij een bewoner. Ik zoek uit wat iemands geboorte- of woonplaats was en dan ga ik googelen. Als ik daarna de beelden in de huiskamer op het scherm zet, komen de verhalen."

Internet is een uitkomst, maar als het even kan, neemt hij een bewoner het liefst mee naar een plek van vroeger. Zo reed hij met mevrouw Sanders naar de Duivense buurt waar ze is geboren en getogen. Dat ervaarde ze als bijzonder. „Het deed me wel iets om weer in die straat te zijn. Maar ik ga ook graag met Berry de dijk op, scheepjes zien. Soms nemen we koffie mee. Al is het water, dan vind ik het nog lekker. Berry is mijn grote vriend." Ze slaat hem joviaal op de schouders.

Zorggezel **Will de Rijder-van Boggelen** met **Bert Leidekker** op Lobede

'Soms is het al genoeg om er gewoon te zijn'

Will (65) is iemand met een zorghart, zoals ze dat zelf noemt. Dat kan ook niet anders als je weet dat ze op haar achttiende begon en nooit de zorg verlaten heeft. Na haar laatste baan als verzorgende besloot ze de medische kant van het vak vaarwel te zeggen, maar ze vond het te vroeg om helemaal te stoppen. >>

Toen kwam de functie van zorggezel in beeld. „Hier gaat het puur om het geven van persoonlijke aandacht, niet om medische handelingen. Het contact met de bewoners is een-op-een. Met sommigen doe ik een spel of ga ik wandelen, afhankelijk van wat ze graag willen doen. Maar soms is het al genoeg om er gewoon te zijn."

Het is onmogelijk om tijdens haar dienst, die vier uur duurt, voor iedereen oog te hebben. „In het begin heb ik daar slapeloze nachten van gehad. Dan ging ik naar huis en dacht: 'O jee, ik heb die niet gesproken en die niet gezien.' Maar ik heb me erbij neergelegd dat dat niet kan in de beperkte tijd."

Het achterhalen wat de interesses van iemand zijn, doet de zorggezel door de bewoner echt te leren kennen, maar ook door het raadplegen van naasten of het neuzen in oude fotoboeken, zoals bij Bert Leidekker. „Toen meneer Leidekker pas hier kwam wonen, wilde hij eigenlijk niet echt wat doen samen, totdat ik erachter kwam dat hij graag praat over zijn vroegere werk. Dan pakken we er papieren bij van zijn tijd als kwaliteitsmedewerker bij Nuon."

Dat doet meneer Leidekker – 'Zeg maar Bert hoor' – ook tijdens het interview. Trots toont hij een personeelsblad van zijn oude werkgever waarop hij de cover siert. „Ik snap eigenlijk niet dat ik dat allemaal heb meegemaakt. Ik heb altijd mijn best gedaan. De dingen die ik doe, doe ik zo goed mogelijk."

Dat beaamt Will. „Hij maakt zich graag nuttig. We koken hier iedere dag zelf. Dan schilt Bert de aardappels en dekt hij de tafels. Dat is helemaal zijn ding."

Zorggezel **Margo Boerboom** op Waalstaete

'Echte toewijding kunnen mensen voelen'

Geduld, liefde en warmte zijn volgens Margo (56) onontbeerlijk als zorggezel. „Ik ben een pleaser. Het anderen naar hun zin maken zit gewoon in mij. Veel doe

ik op mijn gevoel. Als een bewoner onrustig of verdrietig is, dan vind ik het fijn om er voor deze persoon te zijn."

Margo heeft de nodige mensenkennis, iets wat nodig is om dit vak te kunnen uitoefenen. Iemand helpen vindt ze vanzelfsprekend. Ze ontfermt zich bijvoorbeeld ook vier keer per week over haar schoonmoeder.
Margo zorgt graag voor gezelligheid en afleiding. „Ik ga dan op bezoek bij de bewoners met iets lekkers en maak een praatje."

Als iemand moeite heeft met communiceren, dan werkt lijfelijk contact vaak wel, heeft ze ervaren. „Bijvoorbeeld het geven van een knuffel of het vasthouden van een hand. Het belangrijkste is dat je er bént. Echte toewijding kunnen mensen voelen."
Wat Margo geeft, krijgt ze ook vaak terug. „Ze geven me bijvoorbeeld een compliment of zeggen iets liefs, zoals 'Ik hou van jou'. Het is heerlijk om die warmte ook terug te ontvangen."

Een van de gebeurtenissen die haar het meest zijn bij gebleven, is geen afscheid kunnen nemen van bewoners die stierven in Coronatijd. „Je bouwt een band op met mensen. Als die overlijden zonder dat je er nog bij hebt kunnen zijn, is dat een rare gewaarwording."

Zorggezel **Karin Timmer** op Binnenrijk

> 'Je kunt er op veel verschillende manieren zijn voor iemand'

Karin (42) is een van de pioniers op zorggezelgebied. Ze startte vijf jaar geleden als eerste in deze functie op Binnenrijk. „Dat was heel spannend. Ik had geen ervaring met het werken met ouderen. Ik heb mezelf eerst de tijd gegeven om de bewoners te leren kennen en een band met hen op te bouwen."

Inmiddels kent ze iedereen wel. Andersom kennen ze haar soms niet meer. En toch is er een soort van herkenning als ze na een vakantie weer binnenloopt. „Dan zie ik de ogen stralen van mensen die niet kunnen praten. Anderen vragen: 'Gaan we weer leuke dingen doen?'"

Karins motto is: 'Je kunt er op veel verschillende manieren zijn voor iemand.' Dat kan door samen muziek te luisteren uit zijn jeugd of een handmassage, of soms gewoon een arm om iemand heen. „Het zijn de simpele dingen die het zo waardevol maken."

Ze kan een boek schrijven over alle 'glimlachmomentjes' die ze meemaakt. Zoals die keer dat ze met een bewoner op de tweepersoons scootmobiel de heide opging. „Die mevrouw wilde graag dat ik bloemen ging plukken, maar eigenlijk mag dit niet. Ik zei: 'Als oom agent langskomt, dan stopt u die bloemen gauw onder uw bloesje!' Ze schaterde het uit. Dagen later had ze het er nog over."

Humor zet ze graag in als middel. Het helpt om alles even te vergeten. En ze merkt dat mensen zich dan op hun gemak voelen. Haar lach klinkt vaak, maar er zijn ook momenten waarop ze een traantje moet wegpinken. „Ik ben met een meneer, die geen familie meer heeft, uit gaan lunchen op zijn verjaardag. Op het einde zei hij: 'Dit was een van mijn mooiste verjaardagen'. Dat ontroerde me."

Karin is helemaal wild van haar vak. „Uit onderzoek is gebleken dat mensen mobieler blijven, minder medicatie nodig hebben en een betekenisvolle dag hebben sinds er zorggezellen bij Pleyade zijn. Hoe mooi is dat?"

De prettige samenwerking tussen Pleyade en Menzis ervaren wij als een meerwaarde voor de regio Arnhem. Typerend voor deze samenwerking: Professioneel, daadkrachtig, toegankelijk, innovatief, staan regionaal paraat en met aandacht voor elkaar en de regionale behoefte

DRS. J.J. DUISTER
MENZIS

“

Pleyade is één van de acht organisaties die deelnemen aan het Kennisnetwerk Dementie. En terecht. Pleyade doet mooie dingen, met name op het gebied van technologische vernieuwingen voor mensen met dementie, en de samenwerking met het onderwijs daarbij. Zij zijn daarin zeker een voorbeeld voor anderen. Wij ervaren de samenwerking met Pleyade als heel plezierig en leerzaam. Kortom: voor Vilans is Pleyade een inspirerende samenwerkingspartner

HENK NIES EN TARA KOENDERS
VILANS

”

oud

nieuw

‘We hebben het zo fijn hier samen’

MEVROUW BEEKHUIZEN

LIEF EN LEED OP DE COHORTAFDELING

TEKST • **BABETTE MARGÉS**

Toen de eerste Coronagolf ons land overspoelde, stroomden de ziekenhuizen vol, zo ook in de regio Arnhem-Nijmegen-Ede. Pleyade zette, mede op verzoek van de Veiligheidsregio, razendsnel een cohortafdeling op. Daar ging het er, zeker in het begin, hevig aan toe. Cliënten met zeer weinig adem en eenzame sterfgevallen laten niemand onberoerd. Maar er gebeurden ook mooie dingen. Betrokkenen vertellen over hun ervaringen en de impact hiervan.

uvex

Verpleegkundige Daniela Volpe was er vanaf het allereerste moment bij. Sterker nog, samen met een externe specialist op het gebied van infectiebestrijding en -preventie, richtte zij de cohortafdeling op. „Het was een hele spannende tijd, want niemand wist nog hoe het verloop van COVID-19 zou zijn. De expert leerde ons werken met een 'schone' ruimte, een plek waar de pakken uit konden en we pauzeerden. Hij hielp ook bij het implementeren van het hygiëneprotocol en het verkrijgen van alle juiste materialen."

Leerzame tijd

Behalve spannend was het ook leerzaam voor Daniela, die destijds in het laatste jaar van haar opleiding zat. „Ik heb in een korte tijd veel geleerd, bijvoorbeeld over verschillende reacties op medicijnen en over de oorzaken van een acute benauwdheid. Ik heb verbanden gelegd die ik daarvoor nog niet kende. Het was een ervaring die ik de rest van mijn loopbaan meeneem."

> 'Ik had nooit verwacht zoiets mee te maken. We zaten midden in het oog van de storm'

Ook Paul Kwabek, bijna veertien jaar werkzaam bij Pleyade, ervaarde het werken op de cohort als bijzonder en nieuw ten opzichte van zijn normale werk. „Ik had nooit verwacht zoiets mee te maken. We zaten midden in het oog van de storm. Voor iedereen was het in het begin pionieren. Ik heb veel gehad aan de klinische les die we kregen over COVID-19. Zo wist ik op welke signalen ik moest letten. Ik heb ook andere medische handelingen geleerd dan die ik in de dagelijkse praktijk op Revalidatie toepas."
In totaal heeft de speciale afdeling ongeveer twee jaar bestaan, met één korte tussenpoos. Bij de start waren er elf bedden beschikbaar, een half jaar later zo'n twintig. De cliënten die er lagen, kwamen van ziekenhuizen en via huisartsen uit de wijde omgeving, van Nijmegen tot Ede en Arnhem en tot aan de grens met Duitsland.

„De vraag naar een cohortafdeling kwam snel na het begin van de pandemie", vertelt manager Johan Jansen. „Het Rijnstate ziekenhuis, de DrieGasthuizenGroep, de Veiligheidsregio Gelderland-Midden en Pleyade overlegden over centralisatie. Uiteindelijk werd gekozen voor een plek hier bij Revalidatie in Arnhem."

Saamhorigheid

De ruimte was er, die stond leeg. De expertise en extra medewerkers werden ingevlogen. „We hebben veel zzp'ers ingezet. Thuiszorgorganisatie STMG heeft gespecialiseerde verpleegkundigen 'uitgeleend' en ziekenhuizen hielpen ons met de voorzieningen. We werden van alle kanten ondersteund."
Dat gold niet alleen extern, maar ook intern. Zelfs mensen die geen zorgachtergrond hadden, zetten zich in. Managers, studenten, baliemedewerkers, noem maar op. Iedereen droeg zijn of haar steentje bij door bijvoorbeeld eten en drinken te brengen of andere hand- en spandiensten te verrichten. „Als me iets is bijgebleven van die tijd, dan is het de saamhorigheid. Dat vind ik heel waardevol", memoreert Johan.

Daniela heeft ook goeie herinneringen aan de samenwerking met haar collega's op de cohort. „Ik heb veel leuke, nieuwe mensen ontmoet. Het was gezellig met hen, maar we hebben ook van elkaar geleerd. Ik was destijds natuurlijk nog leerling, dus ik vond het fijn dat ik met hen kon sparren. Bijvoorbeeld over zaken als: 'Hoe zie jij dit? Heb ik overal aan gedacht?'"

Vertrouwen wekken

Over het werken in een beschermend pak zijn de twee verpleegkundigen het eens. Het went, maar in de zomer was het wel erg warm. „Zodra het pak uit kon, was dit altijd een opluchting", vertelt Paul. „Je ademt ook anders met zo'n masker op. Ik vond het vervelend dat je niet goed contact kon maken met de mensen. De patiënten konden alleen onze ogen zien. Vooral bij ouderen met geheugenproblemen, die je herhaaldelijk moet uitleggen waarom ze hier liggen, was dat lastig. Het vertrouwen van iemand wekken is moeilijker als ze je gezicht niet kunnen zien."

Ook Daniela liep tegen dit probleem aan. Haar voorkennis, die ze opdeed in de psychogeriatrie, kwam hierbij goed van pas. „Persoonlijke aandacht kan helpen. Ik ga dan bijvoorbeeld bij iemand zitten en zeg: „Wil je huilen, uit het. Ben je boos, uit het. Ik hoor alles aan. Soms geef ik advies, soms luister ik alleen maar. >>

‘Als me iets is bijgebleven van die tijd, dan is het de saamhorigheid. Dat vind ik heel waardevol’

Als die persoon daarna kalmer is, dan ben ik ook blij. Het algemene welzijn van een patiënt is eigenlijk nog veel belangrijker dan al die medische handelingen."

Die holistische visie op zorg heeft Cecil Brackenhoff, dochter van een voormalige cliënt, ook ervaren. Haar moeder lag ongeveer een maand op de cohortafdeling bij Pleyade. „Mijn moeder is fantastisch verzorgd. Ze wilde eigenlijk helemaal niet daar zijn, had zo haar eigen denkbeelden over gezondheid. Dat maakte het lastig voor de verpleging en artsen, maar die pakten het heel goed op. Ze dachten met ons mee over hoe haar te benaderen. Ook stemden ze het behandelplan met ons af. Ik kon altijd terecht met vragen. Zo'n persoonlijke aanpak had ik niet eerder meegemaakt."
Doordat het hele gezin van Cecil Brackenhoff Corona had, konden de familieleden hun moeder en oma niet bezoeken. Om toch op de hoogte te zijn van haar wel en wee, kreeg Cecil via een app toegang tot haar dossier. „Eerst werkte dat niet goed, maar na een paar keer overleg kon ik dagelijks inloggen. Ik kon bijvoorbeeld zien hoe mijn moeders bloedwaardes waren en of ze wat gegeten had. Ook belde ik veel met haar. Als zij niet kon opnemen, dan belde ik naar de afdeling en zorgden zij voor het leggen van contact. Dat was heel fijn."

Eenzaamheid

Lijfelijk contact tussen Coronacliënten en hun dierbaren was tijdens de eerste lockdown onmogelijk. Dat zorgde voor veel schrijnende verhalen. Paul herinnert zich vooral de gevallen waarbij partners, die al decennia samen waren, elkaar de laatste weken of maanden niet meer konden zien. „De eenzaamheid onder cliënten vond ik het zwaarst om te zien. Sommigen stierven alleen, zonder familie of geliefden om zich heen. Heel triest." Toen bezoek weer was toegestaan, durfde niet iedereen meteen te komen. Cliënten die stervende waren, werden dan begeleid door medewerkers. „Dat was soms best confronterend", vertelt Daniela. „Vooral als mensen naar adem hapten. Door medicijnen en zuurstof te geven, probeerde ik het zo comfortabel mogelijk te maken. En ik hield hun hand vast, zodat ze voelden dat ze niet alleen waren."

Topprestatie

Na een hele intensieve periode voor alle betrokkenen is er nu dankbaarheid, geuit door voormalige cliënten en hun familie, maar ook door de directeur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, Henk Bril. „Pleyade heeft een topprestatie geleverd door een lange tijd zeer intensieve zorg te leveren en ruimte beschikbaar te stellen voor doorstroming van de keten in onze regio. Hiermee hebben zij een directe bijdrage geleverd aan het bestrijden en beheersen van de Coronacrisis. We zijn erg dankbaar dat Pleyade deze rol heeft vervuld." Manager Johan Jansen maakt een diepe buiging voor alle medewerkers die de afgelopen jaren telkens weer een schepje erbovenop deden. „Het heeft veel energie gekost. Iedereen is nu wel Coronamoe. Ik gun hen rust en tijd om weer te acclimatiseren."

FEITJES

>300
cliënten in de gehele periode

Opening cohortafdeling eind maart
2020

GESLOTEN 14 JUNI 2020 (EERSTE GOLF)

Heropening op 15 september
2020

GESLOTEN HALF MAART 2022

Circa
15.000
mondkapjes gebruikt

19
bedden beschikbaar

13
cliënten overleden

Gemiddeld
5
medewerkers op de afdeling aanwezig

23
externe betrokken naast eigen medewerkers

20
dagen gemiddelde opnameduur

Pleyade Adviesteam,
een tikje eigenwijs

‘VOL LOF OVER VERHUIZING’

TEKST • **HANNEKE VAN DEN NIEUWENHOF**

Ton en Diny van Uijtert wonen nu alweer een tijdje op Waalstaete, één van de grotere woonlocaties van Pleyade. Vanuit hun gezellige appartement kijken ze uit over de straat, precies zoals zij zich dat hadden voorgesteld. En er zijn meer wensen in vervulling gegaan. Diny en Ton zijn vol lof over de betrokkenheid en ondersteuning die zij bij hun verhuizing kregen van het Pleyade Adviesteam.

Diny van Uijtert-Cornelissen (80) zit aan een grote ronde tafel in haar appartement. „Vlak voordat we hierheen verhuisden, hadden we die gekocht. Hij is van heel mooi hout, met een stalen onderstel. Het was even passen en meten, maar hij kon gelukkig mee.” Ze vertelt hoe Ton (82) en zij zich in april 2021 hadden ingeschreven voor een appartement op Waalstaete. Diny is COPD-patiënt en Ton begint vergeetachtig te worden. Samen met hun zoon vonden ze dat het tijd werd om zich in te schrijven voor een appartement waar goede zorg en ondersteuning voor handen zouden zijn, zonder meteen alle zelfstandigheid op te geven. Een andere voorwaarde was dat Ton en Diny bij elkaar zouden blijven. Waalstaete was een voor de hand liggende keus. „We woonden aan de IJssellaan aan de overkant, dus we bleven gewoon in Presikhaaf, waar wij en mijn familie al heel lang wonen.” Enthousiast vertelt Diny dat ze een appartement op de begane grond kregen, precies zoals ze dat wensten. „Mijn zus komt hier regelmatig langs als ze haar kleinkinderen van school ophaalt. Ze zwaaien dan, en soms komen ze binnen voor een praatje.”

Snel aan de beurt

Diny en Ton hadden gerekend op een lange wachttijd, maar in januari 2022 kwam er al een appartement voor hun beschikbaar. „Dat was fijn”, aldus Diny. „Zo konden we snel wennen aan de nieuwe situatie. We konden onze meubels grotendeels meenemen. Nu ziet ons appartement er piekfijn uit.” >>

‘Het is fijn als mensen hobby’s hebben en daarmee bezig kunnen blijven’

„Die nieuwe tafel komt heel goed van pas”, vult Ton aan. Hij is namelijk helemaal in de ban van diamond painting, waarbij hij piepkleine steentjes aanbrengt op een zelfklevend canvasdoek met een voorgedrukte afbeelding. „Ik ben nu bezig met de Rijnbrug, binnenkort begin ik met dieren uit Burgers’ Zoo.” Een fraaie diamond painting van een pauw hangt boven de bank.
„Het is fijn als mensen hobby’s hebben en daarmee bezig kunnen blijven. We houden hier zoveel mogelijk rekening mee,” vertelt woon- en zorgadviseur Nienke Mulderij, die vanuit Pleyade de verhuizing van de heer en mevrouw Van Uijtert begeleidde. „Ton is bijvoorbeeld al een paar keer naar een wedstrijd van Vitesse geweest.”
Ton glundert: „Vroeger had ik altijd een seizoenkaart, nu zit ik in de Pleyade-loge!”

Frisse blik

Bij het kennismakingsgesprek let het adviesteam goed op wat mensen leuk vinden, waar ze van houden, wat hun dagelijkse bezigheden zijn en of er specifieke wensen zijn. Daar spelen ze op in. De visie van Pleyade is dat de bewoner zoveel mogelijk de eigen levensstijl kan voortzetten en zelf de regie behoudt. Dit start bij het adviesteam van Pleyade. „Om dit te kunnen realiseren moeten wij verder kijken dan de zorgaanvraag en meer dan alleen de standaard vragen stellen om zo echt de toekomstige bewoner te leren kennen. We werken met een jong team dat met een frisse blik naar de woonwensen kijkt en uitgaat van mogelijkheden.
Een team dat ‘outside the box’ durft te denken! Het bestaat uit woon- en zorgadviseurs, die allemaal luisteren en niet zelf invullen wat een bewoner wil en of kan. We zijn deskundig opgeleid, verstaan ons vak en zijn sterk in de dialoog met de medewerker, de bewoner en naasten.”
Edith Teerlink, net als Nienke van het Pleyade Adviesteam, vult aan: „We vinden het belangrijk dat de bewoner zoveel mogelijk zelf de regie houdt. Daarom denken we actief mee en zorgen ervoor dat de nieuwe woonomgeving zo goed mogelijk aansluit op de wensen.” >>

‘Wanneer we mensen nog niet kunnen verhuizen en ze op de wachtlijst staan, denken we al actief met hen mee’

In nauw contact

„Pleyade biedt veel variatie in ondersteuning en begeleiding”, vertelt Edith. „Men kan er terecht voor ondersteuning thuis of voor een tijdelijk verblijf met zorg. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor langdurige huisvesting met zorg en ondersteuning waar nodig.” Ze schetst hoe het team te werk gaat op het moment dat iemand zicht aanmeldt: „We werken zoveel mogelijk op de woonlocaties, liefst met één adviseur per bewoner, die ook aanspreekpunt voor de naasten is.” Nienke: „Wanneer we mensen nog niet kunnen verhuizen en ze op de wachtlijst staan, denken we al actief met hen mee. We hebben dan geregeld contact en leren elkaar beter kennen. Hoe ziet hun huidige dagindeling eruit, wat vinden ze belangrijk, wat zijn hun bezigheden en hobby’s, wat zijn specifieke wensen? Wellicht zijn er veranderingen in de huidige situatie of zijn er wensen aangepast. Dan bekijken we opnieuw wat we voor elkaar kunnen betekenen.”

Op het moment dat er een appartement vrij komt, wordt er een bezichtiging gepland met de toekomstige bewoner en familie. Het adviesteam blijft in nauw contact met de bewoner en familie. Zij kunnen altijd

contact opnemen als zij nog vragen hebben over de verhuizing, als ze ergens ondersteuning bij kunnen gebruiken.

Een tikje eigenwijs

„De afgelopen jaren is het zorglandschap veranderd. Informatie over wonen bij een zorgorganisatie is toegankelijk via internet en de toekomstige bewoners en hun netwerk weten vaak precies wat ze wel en niet willen. Ook is er veel veranderd in de wetgeving; de rechten van ouderen worden beter gewaarborgd dan voorheen", zegt Edith. „Dat zijn allemaal positieve ontwikkelingen. Pleyade zet daar nog een tandje bij en geeft ons alle ruimte om de beste oplossingen te bedenken voor de bewoner, waarbij we echt niet altijd de gebaande paden hoeven te volgen."

Nienke en Edith zijn het erover eens: juist door dat tikje eigenwijsheid en de ambitie om de bewoner zelf de regie in handen te geven, weet Pleyade haar eigen koers te varen. Daardoor lukt het heel goed om hen zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk hun leven te laten voortzetten! En dat brengt niet alleen meer levensgeluk voor de bewoner, maar ook voor de naasten en de medewerkers.

BAS
LEIJSER

COLUMN

Omdenken

Een momentopname, tijdens een bezoek met een collega van een van onze woonlocaties. We horen gerammel aan een badkamerdeur. „Ik krijg 'm niet open", klinkt het. Mijn collega schiet te hulp. Een mevrouw met trillende armen stapt opgelucht naar buiten. De schuifdeur is wat zwaar, duidelijk niet geschikt voor haar.

De woonlocatie is mooi schoon en goed onderhouden. Het ruikt er naar bloemetjes. Behalve op één gang, waar een meneer woont die zich eens in de drie maanden wast. Dat is zijn eigen keuze. 's Nachts rammelt hij met de badkamerdeur en slaat met de toiletbril op en neer. De andere bewoners liggen er wakker van.

'Wat is hier de beste oplossing?', vragen wij ons hardop af. Een deurvanger of toiletbril met softclosing liggen beide voor de hand. Dan betrap ik mijzelf erop: we zijn direct een oplossing voor een probleem aan het zoeken. Zoals dat vaak gebeurt.
Je zou dit zorgeigen kunnen noemen. Immers, is dit geen dagelijkse kost in de zorg? Van mensen die zorgbehoevend zijn, proberen wij hun problemen weg te nemen of in elk geval te verlichten. Deze verzorgende, oplossingsgerichte manier van denken, is onze kracht. Maar ook onze valkuil.

Nog een voorbeeld: een meneer die 's nachts veel aan de wandel gaat. Men doet 's nachts zijn deur op slot en het probleem is opgelost.
Hierbij dringt wel de vraag zich op of deze oplossing een laatste middel was, of te snel is aangegrepen. Want waarom vertoont deze meneer überhaupt dit gedrag? Wat is de achterliggende oorzaak? Heeft hij wellicht overdag te weinig beweging, is zijn dagnacht ritme verstoord of heeft hij behoefte aan meer structuur? En kunnen we dan niet beter dáár iets aan doen?

Deze andere blik vraagt een manier van omdenken. Waarbij we kijken naar wat wél kan, in plaats van continu brandjes te lopen blussen.

Op veel locaties doen we dit al ontzettend goed. Prinses Irenestraat ligt voor de hand, maar ook een relatief 'krappe' locatie als Binnenrijk biedt mogelijkheden om de locatie zowel fysiek als qua gedrag te transformeren richting onze visie. Waarbij de eigen regie, eigen sanitair, maximale bewegingsvrijheid en het denken in oplossingen centraal staan.
Op andere locaties, zoals hierboven genoemd, gaat dit wat stroever. Soms ligt dit ten dele aan de locatie zelf, zeg maar de 'stenen' van het gebouw. Want de indeling van het gebouw, van de appartementen, de gangen en de gemeenschappelijke ruimten, heeft grote impact. Dit alles kan het omdenken bevorderen of juist ontmoedigen. Als het woongedeelte met gang rondom een binnenplein gebouwd is, zonder andere uitwijkmogelijkheid naar buiten, is het dan zo gek als bewoners vooral in rondjes lopen?

Hier ligt wat mij betreft de uitdaging van vastgoed (of eigenlijk: thuisgoed). Namelijk om, binnen de heersende kaders, het maximale uit onze locaties te persen zodat we het bewoner én medewerker makkelijker en aangenamer maken. Verandering is een complex en langdurig proces, waarbij het gebouw vooral een katalysator dient te zijn en geen obstakel.

“Philadelphia ondersteunt mensen met een beperking met het leiden van hun eigen leven. Niet het leven dat wij voor hen bedenken, niet het leven dat hun familie graag ziet, maar hun eigen leven. Het verbindende in de samenwerking tussen Philadelphia en Pleyade zit in de wijze waarop wij kijken naar eigen keuzes en zeggenschap van onze bewoners en cliënten. We hebben vergelijkbare visies op een zo gewoon mogelijk leven, wonen, duurzaamheid en innovatie.”

DRS. I. JANSEN
PHILADELPHIA

ActiZ werkt op landelijk niveau samen met Pleyade in onder meer het kwaliteitsnetwerk. Pleyade is gedreven om de ouderenzorg te verbeteren, nu en in de toekomst. Dat is een erg belangrijk onderwerp wanneer we kijken naar de oplopende vergrijzing van Nederland. ActiZ wenst Pleyade veel succes met alles dat op hun pad komt.

ACTIZ
LEONIE RUIZENDAAL

MET EIGEN INNOVATIES HET WELZIJN VAN DE BEWONER VERBETEREN

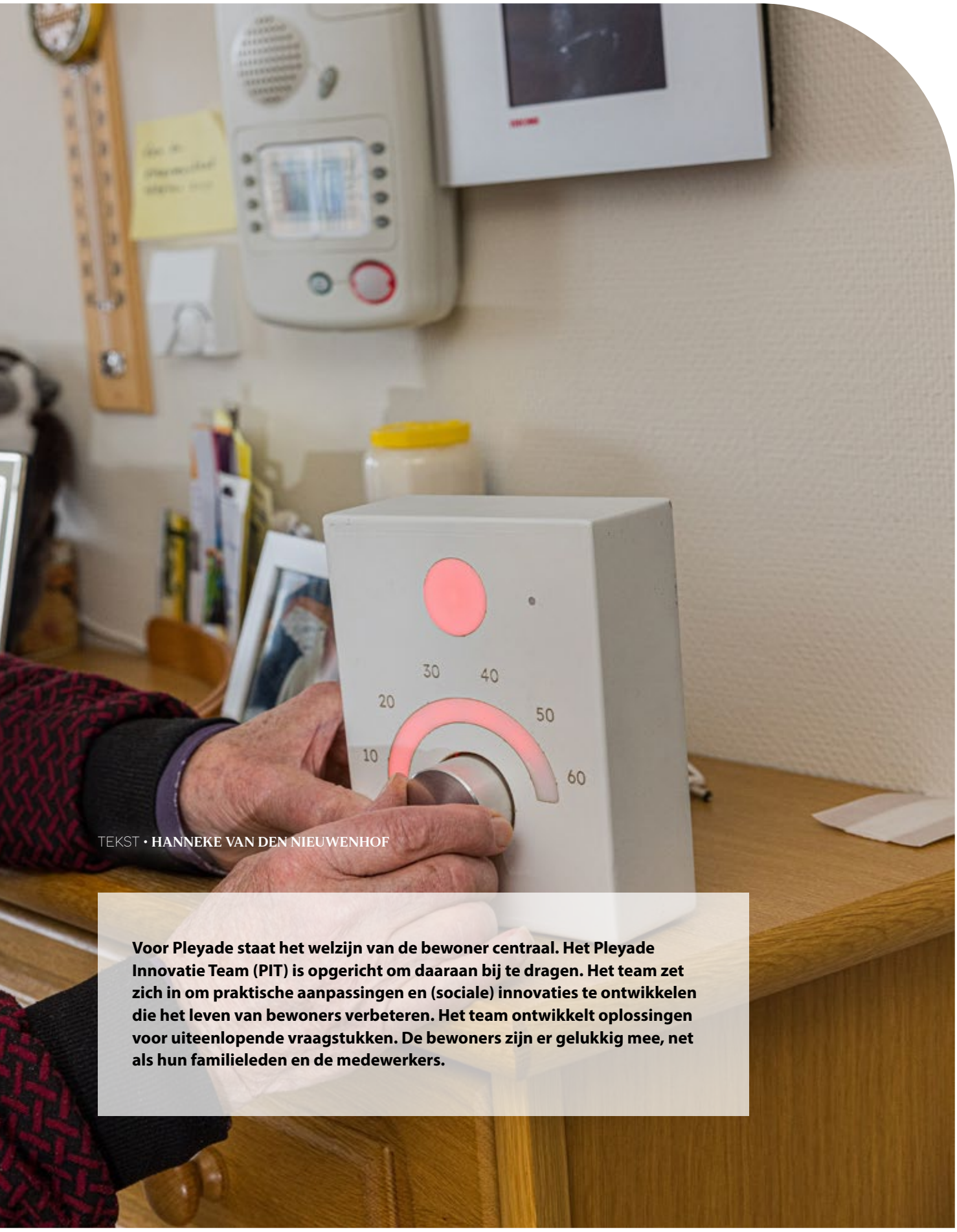

TEKST • **HANNEKE VAN DEN NIEUWENHOF**

Voor Pleyade staat het welzijn van de bewoner centraal. Het Pleyade Innovatie Team (PIT) is opgericht om daaraan bij te dragen. Het team zet zich in om praktische aanpassingen en (sociale) innovaties te ontwikkelen die het leven van bewoners verbeteren. Het team ontwikkelt oplossingen voor uiteenlopende vraagstukken. De bewoners zijn er gelukkig mee, net als hun familieleden en de medewerkers.

‘We creëren samen met bewoners en hun naasten praktisch toepasbare oplossingen die het verschil maken’

Eén van de tevreden gebruikers van zo’n PIT-innovatie is de 89-jarige Henk Spelbos. Sinds enkele maanden heeft hij een stoplichtkastje naast zijn voordeur hangen. „Heel handig”, vindt hij. „Met een rood licht kan ik aangeven dat ik op dat moment niemand wil ontvangen. Zo hou ik zelf de regie. En ik kan het licht heel eenvoudig vanuit mijn appartement bedienen.”
‘Blijven lachen’ is Henks motto, hoewel dat niet altijd meeviel in zijn leven. Sinds hij op jonge leeftijd een ernstig ongeluk kreeg, leeft hij met een metalen pin in zijn rug en de laatste twintig jaar heeft hij het aan zijn hart. Toen zijn vrouw zes jaar terug overleed, vond zijn cardioloog het niet verantwoord dat hij alleen bleef wonen en verhuisde Henk naar Malburgstaete. Hij bewoont er een tweekamerappartement, waar hij overdag wel eens een dutje doet. „En dan is het fijn als je gewoon met rust wordt gelaten”, zegt Henk. „Dat kastje werkt perfect. Rood is stop. Dat wordt door iedereen gerespecteerd. Ik vind het een uitkomst.”

Kijken naar de vraag

Het stopkastje is bedacht en ontwikkeld door PIT. Het team is een samenwerkingsverband van ontwerpers, onderzoekers en studenten van de Technische Universiteit Eindhoven onder leiding van professor Rens Brankaert. Daarnaast zitten zorgprofessionals van Pleyade in het team om te kijken of iets praktisch vertaalbaar is. Ook de bewoners zelf en hun familie denken mee. „PIT is in het leven geroepen om met technologische en sociale innovaties bij te dragen aan de zelfredzaamheid en het welzijn van de bewoner bij Pleyade”, legt Marjanne van Blijderveen van PIT uit. „We creëren samen met bewoners en hun naasten praktisch toepasbare oplossingen die het verschil maken.” Uitgangspunt voor iedere innovatie van PIT is de behoefte van de bewoner. Marjanne: „Voorheen werden vaak innovaties aangekocht; bestaande technologie die in de organisatie ingezet kon worden. Maar in de praktijk zagen we dat veel van die producten toch in de kast belandden. En dat kwam eigenlijk omdat die werden aangeschaft vanuit het product en niet vanuit de behoefte. Als PIT pakken we dat anders aan. Wij kijken naar de vragen die binnenkomen van medewerkers, bewoners of hun familie. Daarmee gaan wij aan de slag.

We ontwerpen gerust iets voor één persoon. Zo hebben we iets ontwikkeld voor een mevrouw waarmee ze zelfstandig de steunkousen voor haar armen kan aantrekken. Daardoor heeft ze veel minder pijn en hoeft ze minder medicatie te gebruiken."

> 'Het fijne is dat familieleden op afstand de kamer kunnen 'vullen'. Het kost medewerkers dus geen extra tijd'

Persoonlijke afstemming

Het liefst ontwikkelt PIT innovaties op zo'n manier dat ze door meer mensen gebruikt kunnen worden. Zoals het VITA kussen. „Muziek en geluid kunnen positieve effecten hebben op mensen met dementie. Daar speelt dit kussen op in. Als iemand zijn hand op de vlakken van het kussen legt, speelt het muziek en geluiden die blije herinneringen oproepen. Het kussen is ook nog eens slim: het weet wie het vast heeft. Eén kussen kan dus door meerdere mensen gebruikt worden, terwijl het is afgestemd op elke individuele gebruiker."
„Als PIT krijgen we veel vrijheid en hoeven we geen eindeloze plannen te schrijven. Dat scheelt enorm veel tijd", zegt Tijmen Stroeken van PIT. „We proberen ook altijd snel een prototype te maken zodat bewoners en medewerkers het kunnen gaan gebruiken en we weten of ze er makkelijk mee kunnen omgaan, of het wel de juiste vorm is of dat we een ander materiaal moeten gebruiken."

Meegroeien met de bewoner

Sommige ontwerpen van PIT zijn zo vernieuwend dat het team wordt uitgenodigd voor toonaangevende internationale congressen. Ook worden de ontwerpen regelmatig meegenomen in wetenschappelijke studies. Zoals Living Moments: een vernuftig apparaat waarmee je op de computer een bericht kan sturen dat er bij de bewoner uitkomt als een ansichtkaart. „Het apparaat is zo ontworpen dat het kan meegroeien met de bewoner. Sommige bewoners kunnen nog zelf reageren met het apparaat, sommigen kunnen nog lezen, terwijl andere bewoners genoeg hebben aan het ontvangen van een kaart die ze in hun kamer kunnen zetten." Een ander innovatief voorbeeld is de EKKO-kamer, een kamer die zich aanpast aan de bezoeker. Tijmen: „Met beeld, licht en geluid stemmen we de kamer af op de bewoner die binnenkomt. Daarvoor spreken we eerst met familieleden en vragen hen wat die persoon bewoog; hobby's, vakantieoorden, etc. Die informatie vertalen we naar de kamer. Als de bewoner binnenkomt en muziek hoort uit zijn jeugd en foto's ziet van de omgeving waar hij vroeger kampeerde, wordt hij daar rustig van.
Het fijne is dat familieleden op afstand de kamer kunnen 'vullen'. Het kost medewerkers dus geen extra tijd." >>

Bewustwording

Maar het draait bij PIT niet alleen om tastbare innovaties; de nadruk verschuift zelfs steeds meer naar sociale innovatie. „Dat is nu nog vooral gericht op bewustwording bij medewerkers. Voor medewerkers is een andere mindset heel belangrijk", stelt Marjanne. „Het is moeilijk om anders naar zaken te kijken. Meer bewustwording is belangrijk om daar te komen waar je uiteindelijk naar toe wilt. Als je bijvoorbeeld kijkt naar het stoplichtkastje dan lijkt het logisch dat je niet zomaar iemands kamer binnenloopt, maar toch is dat juist wat er aan de lopende band gebeurt; voor medicijnen, schone handdoeken, een kop koffie. Met zo'n kastje maak je medewerkers daarvan bewust. En door die bewustwording zie je dat het gedrag verandert." Voor die sociale innovatie pakt PIT vraagstukken aan die soms al jaren spelen. Zoals gepureerd eten. Chantal de Leeuw, diëtist bij Pleyade: „Veel bewoners krijgen gepureerd eten omdat ze slik- of kauwproblemen hebben. Maar dat heeft een vaak enorme impact op de maaltijdbeleving. We zien dat bewoners slechter eten. Daarom hebben we PIT gevraagd of ze daar iets mee kunnen."

Maaltijdbeleving

„Het gaat natuurlijk om veel meer dan gemalen eten", zegt Emma D'Haeze, ontwerper voor PIT. „Het gaat om het verbeteren van de maaltijdbeleving. Daarom ben ik op alle afdelingen gaan observeren hoe het eten wordt geserveerd. Dat bleek overal anders te zijn. De een maalt alles door elkaar en zet het in een kom op tafel, de ander maakt er een feestje van. We hebben ook de familieleden geïnterviewd en gevraagd hoe zij denken dat we verbetering kunnen aanbrengen. De conclusie was dat er aan allerlei factoren gewerkt moet worden: aan zowel smaak en de voedingswaarde als de presentatie."
Om de bewustwording en kennis rondom dit thema te vergroten, organiseert PIT een evenement op gebied van eetbeleving voor alle medewerkers. „Tijdens dit evenement komen specialisten aan het woord, geven koks presentaties en kunnen we de mogelijkheden van foodprinters bekijken. Vandaaruit kunnen we keuzes gaan maken. Het event is een startpunt om het thema binnen de organisatie onder de aandacht te brengen, uit te breiden en uit te dragen. Ook dat is een belangrijk deel van innovatie; daar ligt het startpunt."

VAN DENKEN VOOR, NAAR IN GESPREK MET DE BEWONER

Je kunt overal in de ouderenzorg psycholoog of verpleegkundig specialist zijn. Maar wat maakt werken als specialist bij Pleyade uniek? De visie die Pleyade nastreeft, betekent ook een andere manier van benaderen voor de behandeldienst: veel meer 'in gesprek zijn met' in plaats van 'in gesprek over' een bewoner. Waar heeft hij/zij echt behoefte aan en waar kan de behandeldienst in ondersteunen? Hanneke van Kesteren (verpleegkundig specialist) en Wendy Roel (psycholoog) met elkaar in gesprek.

Waarom hebben jullie ervoor gekozen om jullie vak te beoefenen bij Pleyade?

Hanneke: „Ik ben begonnen in het oudere Elderhoeve, dat was toen heel innovatief. Er was een groot loopcircuit waar mensen veel vrijheid hadden, een samenwerking met de Hogeschool voor de Kunsten en mensen konden eigen keuzes maken om te bewegen en dingen te ontdekken. Alles was gelijkvloers, er was een binnentuin en mensen konden zich vrij bewegen. Dit sprak mij erg aan. Uiteindelijk is Elderhoeve Pleyade geworden."

Wendy: „Via een ergotherapeut bij Pleyade hoorde ik dat er een vacature was. Tijdens een goed gesprek bij een kopje koffie kwam onder meer naar voren dat Pleyade zich inzet voor innovatie in de ouderenzorg om samen met de bewoner en hun naasten oplossingen te bedenken die het welzijn bevorderen. Er is veel diversiteit in zorgvragen en ik zou de mogelijkheid hebben om te kunnen fietsen naar het werk. Dit sprak me aan, dus besloot ik de overstap te maken."

Wat maakt volgens jullie Pleyade uniek?

Hanneke: „Er wordt goed gekeken naar de mens. Niet alleen naar de lichamelijk problematiek maar ook naar wat iemand mentaal nodig heeft. Er zijn mensen die bijvoorbeeld minder behoefte hebben aan lichamelijke verzorging, maar het wel fijn vinden om elke dag een gesprekje te hebben. Wat ik ook belangrijk vind, is dat de bewoner de eigen regie heeft en de eigen dagindeling bepaalt, medewerkers passen zich daarop aan om het

de bewoner zo fijn mogelijk te maken. Als iemand wil uitslapen, dan gaat een medewerker eerst iets anders doen. Mensen kunnen hun leven leiden zoals ze dat willen."

Wendy: „We gaan een toename zien in vergrijzing. Pleyade is proactief bezig om in te spelen op wat dit betekent voor de samenleving. Het idee dat mensen kunnen wonen waar ze willen, vind ik een mooi gedachtegoed. De uitvoering hiervan kan lastiger zijn, bijvoorbeeld wanneer mensen met een lichamelijk hulpvraag wonen naast iemand met een psychische zorgvraag en zij hinder ervaren van het onbegrepen gedrag. We zijn zoekende in hoe we beide bewoners hierin kunnen ondersteunen.
Van belang voor het mentaal welbevinden van de bewoner is een goede samenwerking tussen verschillende mensen. De inbreng van de bewoner, medewerkers en naasten is zeer belangrijk. Zonder deze ogen en oren kunnen wij ons werk niet goed uitvoeren."

Pleyade is steeds meer bezig om de visie toe te passen om de dagelijkse werkzaamheden. Wat merken jullie hiervan?

Wendy: „Ik merk dat we gesprekken voeren over eigen regie en wat goede ondersteuning is, het liefst samen met de bewoner en/of naasten. Zo zijn er bewoners die niet verzorgd willen worden. We gaan dan het gesprek aan met de medewerkers op de woonlocatie en naasten om te kijken wat de oorzaak is. Kunnen we iemand zodanig benaderen dat diegene er wel voor openstaat? Wat wil iemand zelf? Als het iemand is die bijvoorbeeld nooit onder de douche gaat, waarom verwachten wij dan dat iemand een keer per week gaat douchen? Wat zou er gebeuren als we iemand hier in zijn waarde laten? Soms is er op een later moment wel een mogelijkheid. Het kan uiteindelijk wel zijn dat iemand lichamelijke klachten gaat krijgen na een lange periode van niet verzorgen. Als er dan ernstig nadeel ontstaat, gaan we opnieuw het gesprek aan. Dit raakt de Wet zorg en dwang. Deze wet, in 2020 ingegaan, regelt de rechten bij onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie).
Het idee achter deze wet sluit heel mooi aan bij de visie van Pleyade. De wet gaat uit van 'vrijwillig tenzij', waarbij de bewoner altijd iets mag vinden van de zorg die we geven. Soms kan dit met een gesprek, soms is het in het gedrag terug te zien, bijvoorbeeld bij verweer.
Dit staat binnen de visie ook centraal; de bewoner wordt uitgenodigd overal wat van te vinden!"

> 'In de toekomst zou het mooi zijn als we alle deuren standaard open hebben'

Hanneke: „Gesprekken voeren we vaak samen, want ook als verpleegkundig specialist ben je opgeleid om mensen zo lang mogelijk de eigen regie te laten behouden."
Wendy: „Ik vind juist die samenwerking prettig, omdat het fijn is om meerdere invalshoeken te hebben en we op die manier tot nieuwe inzichten komen."
Hanneke: „Het is soms ook een dilemma als een medewerker, maar ook naasten, het moeilijk vindt om te accepteren als een bewoner niet verzorgd wil worden."
Wendy: „Ook hier is het belangrijk het gesprek te voeren over je eigen normen en waarden en wat dit doet met hoe je ondersteuning verleent."
Hanneke: „De visie is met name dat de bewoners hun eigen leven voort kunnen zetten, maar soms kan dit niet, omdat ze andere behoeftes hebben gekregen. Dan is het belangrijk om medewerkers en naasten mee te nemen in welke behoeftes iemand op dit moment heeft. Voorbeeld is dat iemand meer ging eten dan hij gewend was en daardoor in gewicht aankwam, maar nu de behoefte heeft om meer te eten."
Wendy: „Of iemand die erg gericht was op uiterlijk, maar het nu niets meer uitmaakt en bijvoorbeeld niet meer elke dag andere kleding aan wil of bij de kapper wil zitten."
Hanneke: „Eigen regie en omgaan met de zorgvraag zijn een uitdaging."
Wendy: „Wanneer een bewoner graag alleen naar buiten wil gaan, maar hij of zij de weg mogelijk kwijtraakt en we niet weten of iemand veilig kan handelen in het verkeer, kijken we samen wat de mogelijkheden zijn. Er kan bijvoorbeeld een GPS systeem gebruikt worden, of andere middelen die kunnen helpen dit mogelijk te maken. >>

Wendy
Psycholoog

In de toekomst zou het mooi zijn als we alle deuren standaard open hebben. Voor bewoners bij wie dit niet kan en het bijvoorbeeld gevaarlijk zou zijn als ze naar buiten gaan, kan gekeken worden naar een andere passende oplossing. Het wordt dan' deuren open tenzij', in plaats van 'deuren dicht tenzij'. Dat past helemaal bij de eigen regie van de bewoner!"

Hanneke: „Iemand standaard om 8.00 uur uit bed halen is niet meer van deze tijd, maar het kan van belang zijn om die structuur te houden omdat een bewoner anders ontregeld raakt."
Wendy: „Ook hier kijken we naar de behoeftes van die ene bewoner op dat moment. Kan iemand hier zelf in meedenken? Is het de behoefte van de bewoner? Is de tijd van belang? We vinden allebei dat een goede daginvulling nog wel een aandachtspunt is. Met alle veranderingen in zorgland merken we dat het soms lastig is om dit op individueel niveau af te stemmen. Naasten zijn niet altijd in de gelegenheid om te helpen. Daginvulling kan ook kleine dingen zijn waardoor bewoners zich weer nuttig voelen, zoals de was opvouwen of helpen met koken. Een goede daginvulling die is aangepast op de bewoner is belangrijk voor het welzijn van die bewoner."

Wat vind je van de visie van Pleyade?

Wendy: „Ik vind het goed dat we bewust bezig zijn met eigen regie van de bewoner. Zolang we in gesprek blijven met elkaar, leren van dingen die wel werken en we kritisch blijven, komen we er wel. Natuurlijk hebben we ook nog wel wat stappen te zetten. Ik denk dat we ongemerkt meer bepalen voor een bewoner dan we ons bewust van zijn, wellicht omdat we dit zo gewend zijn te doen. Hoe vaak zeggen we niet tegen een bewoner die net vier boterhammen heeft gehad: 'maar u heeft net gehad'. Ik betrap mezelf erop dat ik soms invul voor een bewoner wat hij of zij zou willen, bijvoorbeeld als ik een behandeling of diagnostisch onderzoek adviseer en denk dat dit dan ook is wat de bewoner wil. Maar dat hoeft natuurlijk helemaal niet zo te zijn! Misschien wil een bewoner helemaal niet weten of er mogelijk sprake is van een bepaald ziektebeeld. Voorheen waren we gewend om voor de bewoner te bedenken wat goed

Hanneke
Verpleegkundig specialist

zou zijn, nu verschuift dat naar wat de bewoner zegt of laat merken te willen. Dat is een omslag in denken en automatisch doen. Het zijn hardnekkige gewoontes om los te laten. Dat heeft tijd nodig."

Hanneke: „Ik denk dat er toch nog wel vanuit een ouderwets gedachtegoed zorg wordt verleend. Het is voor ons allemaal moeilijk om een nieuwe kijk op zorg te ontwikkelen. De Wet zorg en dwang is wel helpend, omdat wettelijk gezien je een aantal dingen niet meer mag doen. Gelukkig hebben bewoners nu meer ruimte, in de breedste zin van het woord."

Hoe omschrijf je jullie band met bewoners en naasten?

Wendy: „In de behandeling is er vaak contact met medewerkers, een arts en naasten. De bewoner wordt zelf gevraagd wat hij of zij wil, dat is eigenlijk de eerste stap. Ik vind het erg mooi als ik, na een traject waarin we bespreken hoe om te gaan met het gedrag van de bewoner, zie dat de collega's het gevoel hebben meer aan te sluiten bij die bewoner en de bewoner meer kwaliteit van leven heeft gekregen. Dat is waar we het voor doen! Soms heb je zulke intensieve trajecten met bewoners dat die je bijblijven. Soms zit het in de kleine dingen, zoals het contact dat je met een bewoner hebt wanneer je binnenloopt en je elkaar altijd op dezelfde manier begroet en je weet dat iemand zich dan gezien voelt."

Hanneke: „Als iemand hier komt wonen, is er altijd een uitgebreid gesprek met naasten over de wensen en behoeftes en ook hoe iemand in de toekomst medisch gezien behandeling wenst. Wat is medisch wenselijk? Is het bijvoorbeeld wenselijk om nog te starten met chemokuren of is dat eigenlijk al niet meer in het belang van de bewoner? Ik probeer objectief te kijken naar de behoeftes en samen met de collega's tot een goed plan te komen."

Wendy: „Ik probeer met behulp van het gesprek met een bewoner zijn of haar stem rondom behoeftes meer naar voren te laten komen. Met name bij bewoners die dat zelf niet meer kunnen uiten is dat enorm belangrijk."

‘Alleen wonen? Dat beviel niet. Nu heb ik alle ondersteuning die ik nodig heb. Dat geeft mij een rustig en veilig gevoel’

MENEER JACOBS

BEWONER AAN HET WOORD

TEKST • **ILSE BROERS**

Antoon en Hannie Beekhuizen
'Een half woord is genoeg'

Ze praten graag een woordje mee aan de stamtafel, als het gaat over bewonersbelangen. Zij speelt zitbadminton met een ballon, hij vindt het er heerlijk wandelen. Wel met een rollator. Antoon Beekhuizen is de oudste inwoner van Duiven. Zalig, noemt hij het wonen op Thuvine. „Het is een mooie locatie. We zijn verknocht aan Duiven, hebben het zo fijn hier samen."
Het uitzicht vanuit hun ruime appartement op de derde verdieping, daar geniet hij elke dag van. Net als van lezen, het liefst een flinke roman als de Aardkinderen, vijf delen zijn daarvan.
Ze doen veel samen, hij en zijn vrouw Hannie (96); ze dammen, puzzelen, zijn verwoede bingospelers en zitten graag samen buiten. „We begrijpen elkaar, en na 73 jaar huwelijk is een half woord genoeg."

Antoon werd in februari 101 jaar. Dat hebben ze goed gevierd, in de bruine kroeg op Thuvine. Met hun drie kinderen, zes kleinkinderen en negen achterkleinkinderen. Dat hij een hele eeuw heeft meegemaakt – dat vindt hij zelf ook onvoorstelbaar.

BEWONER BEPAALT ZELF INZET VAN VRIJWILLIGERS

Restaurant
Samen zijn"

TEKST • **AÏDA JABER**

Pleyade biedt liefdevolle ondersteuning aan ouderen: betrokken, respectvol en met oprechte aandacht. De bewoner bepaalt zelf hoe hij of zij wil leven. Met of zonder ondersteuning van een vrijwilliger. Om steeds meer de regie neer te leggen bij de bewoner kijkt Pleyade ook naar een andere manier om vrijwilligers in te zetten. Het uitgangspunt is dat een bewoner zelf of met hulp van naasten een vrijwilliger zoekt die bij hem of haar past, zonder tussenkomst van Pleyade. Deze nieuwe manier van werken gaat getest worden in een pilot.

‘De bewoners zijn zo dankbaar voor aandacht. Om er echt voor de bewoners te zijn vind ik belangrijk’

Alie van de Pol-Jansen (91) opent met een lach op haar gezicht de voordeur van haar appartement op Waalstaete in Arnhem. Ze rijdt in haar rolstoel vooruit naar de gezellige woonkamer. Ze woont hier nu negen jaar, met veel plezier, vertelt ze. „We kregen eerst een woning aan de andere kant aangeboden. Maar die wilde ik niet. Vonden we veel te donker. Ik heb nu de hele dag zon op mijn balkonnetje”, vertelt Alie. De geboren en getogen Arnhemse kwam hier met haar man wonen. „Toen we een jaar hier woonden overleed Bert. Ik was maar wat blij dat we hier al woonden toen dat gebeurde. Op mijn tachtigste hebben ze mijn rechterbeen moeten amputeren. Ik kreeg wel een ander leven opeens. Maar ik ben heel mobiel met mijn rolstoel. En sinds kort heb ik een auto waar de rolstoel in kan. Dan komt een van mijn zoons me halen en ga ik met hem mee. Dan gaan we naar zijn huis of pannenkoeken eten.”

Alie heeft nooit leren lopen met een prothese. Het kunstbeen dat ze kreeg, paste niet goed en het lukte haar niet eraan te wennen, het was te moeilijk. Inmiddels heeft ze er geen behoefte meer aan om het te leren. Ze heeft haar elektrische rolstoel en daar kan ze goed

mee uit de voeten. Maar het beperkt de Arnhemse ook in bepaalde opzichten. Ze gaat niet graag meer de straat op in haar eentje. Ze durft de weg niet over te steken, omdat ze bang is dat ze niet snel genoeg aan de overkant is. Daarom is ze maar wat blij met vrijwilliger Michelle van der Harst (31), die met haar op pad gaat. Bijna drie jaar geleden hebben Alie en Michelle elkaar ontmoet. Op de vraag of er meteen een klik was, zeggen ze allebei volmondig: „ja".
„Michelle is ontzettend aardig. Ik word altijd blij als ik haar zie. En dat heb ik niet met iedereen." Michelle op haar beurt herinnert zich dat Alie in het begin nog wat terughoudend was. Maar dat is nu helemaal weg.

Verbondenheid

Michelle werkt als zzp'er. „Ik ben met dit vrijwilligerswerk begonnen omdat ik altijd vanuit huis werk, en het leek me leuk om iets voor iemand te kunnen betekenen. In mijn dagelijkse werk voel ik niet altijd die betekenis. Toen ben ik op internet gaan zoeken naar vrijwilligerswerk en kwam ik hier terecht. En het is ook nog op loopafstand, ideaal. Ik vind het fijn om iets te kunnen doen én ik ben er zelf even uit." Alie valt haar bij: „En ik ben er blij mee."

Eens in de veertien dagen bezoekt Michelle Alie op Waalstaete. Wat de dames zoal doen? „We gaan meestal naar de Dekamarkt, de supermarkt iets verderop. Daar halen we de boodschappen voor ontbijt en lunch, want hier in Waalstaete eet ik alleen de warme maaltijd. Als het mooi weer is gaan we graag naar overdekt winkelcentrum Presikhaaf, dat zo'n vijf à tien minuten hier vandaan ligt. Meestal gaan we na afloop lekker koffie drinken en eten we een saucijzenbroodje. We maken er echt een uitje van."
Volgens Michelle is het aantal keren dat ze niet de deur uit gingen op een hand te tellen, simpelweg omdat er geen boodschappen gedaan hoefden worden. Als het regent, gaat Michelle alleen op pad met een lijstje: „Dan drinken we daarna samen wat. Op het lijstje staat dan altijd: iets lekkers voor bij de koffie." Alie moet lachen: „Ik hou ervan. Vanwege mijn suiker moet ik wel oppassen." >>

'De vrijwilligers geven net dat extra stukje ondersteuning waar een bewoner behoefte aan heeft'

Waar ze het zoal over hebben tijdens hun ontmoetingen? Michelle: „We zijn best wel verschillend, maar we hebben het vaak over familie, wat u in het weekend heeft gedaan of wat er speelt in ons leven. Alie is ook altijd geïnteresseerd in mij. En we hebben het over vroeger, dingen uit het verleden van Alie. Dat vind ik interessant."

> ‘Ik maak niet zoveel meer mee hoor. Iedere dag is voor mij hetzelfde. De komst van Michelle breekt mijn week’

Alie valt haar bij: „Ik maak niet zoveel meer mee hoor. Iedere dag is voor mij hetzelfde. De komst van Michelle breekt mijn week. Ik ben geen clubmens, dus mij zie je niet bij groepsactiviteiten. Ik ben erg huiselijk. Wat ik wel leuk vind is op de koffie gaan, bijvoorbeeld bij een nieuwe bewoner." Michelle op haar beurt vindt het fijn dat ze Alie op deze manier kan helpen. „Ten eerste vind ik de uitstapjes met haar gezellig. Het geeft me voldoening dat ik zie dat het haar blij maakt. Ik ben nog nooit met tegenzin hier naartoe gekomen. Ik voel me wel echt verbonden met haar."

Aandacht en liefde

Een verdieping lager, in het atrium, zijn deze maandagochtend alle tafels in de koffiehoek bezet. Astrid Schouten zorgt dat de kopjes gevuld blijven en deelt koekjes uit. Onderwijl babbelt ze met deze en gene. Sinds afgelopen oktober werkt Astrid weer als vrijwilliger op Waalstaete. Weer, omdat ze een jaar of acht geleden er ook meehielp bij de dagopvang. „Dat was echt zo leuk. Dan lakte ik bijvoorbeeld de nagels van de dames. Op een gegeven moment brachten ze hun eigen nagellak mee. Ik legde ook een kaartje met de bewoners en bracht eten rond." Binnenkort gaat ze met vervroegd pensioen en dat vooruitzicht bracht haar weer naar Waalstaete. „Ik wil iets betekenen voor anderen, onder de mensen zijn. Ik communiceer graag met mensen.

Ik ben echt een mensenmens. Zo is er een bewoner van de Antillen. Hij was altijd stil, zei niets. Ik ben begonnen met een klein praatje, en dan leer je mensen een beetje kennen. Toen kwam-ie los. Beetje uitlokken, dat kan ik wel." Aandacht en een beetje liefde helpen enorm, weet vrijwilliger Astrid. "De bewoners zijn zo dankbaar voor aandacht. Om er echt voor de bewoners te zijn vind ik belangrijk."

Toekomst vrijwilliger

Marion van Loo is bij Pleyade consulent vrijwilligerswerk en mantelzorg. In de huidige manier van werken houdt zij de intakegesprekken met nieuwe vrijwilligers. „ „Vrijwilligerswerk is niet weg te denken binnen de organisatie. De vrijwilligers geven net dat extra stukje ondersteuning waar een bewoner behoefte aan heeft." Marion vertelt dat er door corona veel veranderd is. Zo ook de visie op het vrijwilligerswerk. „Door de pandemie was de inzet van vrijwilligers op de woonlocaties moeilijk. Dit was uiteraard moeilijk voor sommige bewoners, maar het heeft ons wel de mogelijkheid gegeven om de inzet van vrijwilligers te herzien. We willen meer de regie teruggeven aan de bewoner. De bewoner staat centraal, is een gevleugelde uitspraak…maar hoe ga je daar vervolgens mee om? Om hier achter te komen zijn we in gesprek gegaan: wat wil de bewoner en hoe kunnen we dat doel bereiken met de hulp van naasten of vrijwilliger? Dit vraagt om een andere manier van denken; van hoe wij de inzet van vrijwilligers zien, maar ook van iedereen die bij de bewoner betrokken is en de rol die de bewoner daar zelf in kan spelen. Het doel is uiteindelijk: de bewoner een fijne dag, een fijn leven geven."

Pleyade start een pilot op de woonlocaties Marga Klompélaan (Arnhem), Subenhara (Zevenaar) en Prinses Irenestraat (Elst). „Met deze pilot krijgt en neemt de bewoner meer de regie over de inzet van een vrijwilliger. Deze vrijwilliger hoeft dan ook niet meer 'in dienst' te zijn van Pleyade. Naast de individuele inzet van vrijwilligers, is het ook mogelijk dat groepsactiviteiten blijven bestaan, als daar vraag naar is vanuit de bewoners. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten."
Het verhaal van bewoner Alie en vrijwilliger Michelle is een mooi voorbeeld van hoe vrijwilligerswerk behoort te zijn. Met de pilot hoopt Pleyade de inzet van vrijwilligers nog beter aan te laten sluiten bij de wensen en behoeftes van de bewoner.

“

Pleyade is een zorgorganisatie met een uitgesproken vernieuwende visie en aanpak en redeneert consequent vanuit het belang en het welbevinden van de bewoner. Dit jarenlang volhouden in een zwaar gereguleerde sector als de zorg, waar dit zeker niet altijd wordt gestimuleerd, vind ik knap.

E. ANGENENT
VIVARE

”

“Bedenk je een zorginstelling die 100% aandacht heeft voor haar bewoners. Dan kom je bij Pleyade. Een fantastische organisatie! Ik heb zelf al vanuit onze samenwerking kunnen zien hoe de medewerkers van Pleyade zorgen voor een lach op het gezicht bij de bewoners. Bij Vitesse ontvangen we bij de thuiswedstrijden de bewoners van Pleyade. Dat levert alleen al mooie gesprekken op over onze Arend en het voetbal.”

M. JANSSEN
VITESSE

TEKST • **ILSE BROERS**

„Heb je nog zin om eruit te gaan?" Dat vraagt Nel Sloot (80) vaak even aan haar vriendin Helmi Ermers (96). Wandelvriendinnen zou je hen kunnen noemen. Ze wonen op dezelfde plek, aan de rand van Zevenaar, in een kleinschalig en nieuw wooncomplex, op de begane grond. Nel met zicht op de zonnige binnentuin, Helmi aan de straatkant.

Vanaf het eerste moment was er een klik, het wandelen is spontaan ontstaan. Nel liep al veel buiten en vroeg haar medebewoner mee. Ze vertelt: „We trokken naar elkaar toe. Ik heb veel bewondering voor haar, dat weet ze wel. We lopen prettig samen, vinden snel hetzelfde tempo. Het is altijd gezellig en fijn om buiten te zijn, én het is gezond voor je. Als we weer aankomen hier, zijn we lekker uitgewaaid."

'Je kunt alles doen wat je wilt en ze zorgen goed voor ons'

Die wandeling hoeft niet eens heel lang te zijn. Soms korten ze de route wat in, als ze al wat moe zijn. Of ze gaan even zitten op een bankje onderweg. Bijna altijd lopen ze wel langs een natuurspeelplaats, bij de basisschool. Met waterplekken, struiken en boomstammen, waar kinderen kunnen klimmen en ravotten. Een mooie plek, bijzonder, vinden ze, daar staan ze graag even stil om te kijken naar de spelende kinderen.

Onderweg wijzen ze elkaar op wat ze zien. Daar die bloemen, kijk die vogels, wat mooi, het licht op de bomen. Soms vertellen ze elkaar over iets dat ze meemaakten, vroeger, van de kinderen, of wat ze die dag hebben beleefd. Maar niet altijd. „Je kunt het over anderen hebben, maar je kunt ook kijken naar wat er om je heen is. Dat vinden wij fijner."

Helmi zit aan de ronde tafel van haar vriendin en kijkt geïnteresseerd toe hoe zij bezig is met diamond painting: ze plakt kleine geslepen steentjes op canvas. En bewondert een fleurig schilderijtje van een roodborstje dat ze eerder maakte. Haar ogen zijn daar niet meer goed genoeg voor, maar grootletterboeken lezen doet ze wel heel graag. Nel komt tot rust in haar kamer, ook samen met haar vriendin. Kijken ze naar buiten en schijnt de zon in de binnentuin, dan gaan ze daar even zitten. Helemaal nu die zo mooi is met bloeiende bloemen.

Het is er fijn wonen, vinden de vriendinnen. Nel woont er nu een half jaar, Helmi al wat langer. „Je kunt alles doen wat je wilt en ze zorgen goed voor ons. We eten elk in onze eigen huiskamer, dan zien we elkaar niet. Maar na het eten gaan we ook wel even lopen, nu het langer licht blijft."

Nel Sloot en Helmi Ermers wonen op Subenhara

BINNENKIJKEN BIJ...

‘We trokken naar elkaar toe’

VAN VASTGOED NAAR THUISGOED

Fijn wonen, zelf invulling geven aan de dag: voor de meeste mensen is het de normaalste zaak van de wereld. Dat vindt ook de bewoner die woont in één van de vijftien woonlocaties van Pleyade. Betrokken en enthousiaste medewerkers ondersteunen er de bewoners om zo fijn mogelijk te leven, elke dag weer. Dat vereist vastgoed dat past bij hedendaagse en toekomstige woonverwachtingen. Zélf woonkeuzes maken, zelf de regie voeren over de dag: ze vormen de kern van de visie van Pleyade.

TEKST • **RONALD FRENCKEN**

Bij Pleyade is projectmanager Bas Leijser betrokken bij de thuisgoedwikkelingen. Hij geeft dagelijks vorm aan de thuisgoedvisie van Pleyade. „Wij vertalen onze woonvisie voortdurend naar de gebouwen en de stenen", zegt Bas. „Alles wat wij doen draait om de bewoners. Wij vinden dat zij zelf moeten kunnen bepalen hoe zij willen wonen en de dag willen besteden. Daarom vinden wij 'vastgoed' eigenlijk niet zo'n goede term. Het woord doet technisch en afstandelijk aan. Vastgoed staat altijd ten dienste van waar het écht om draait: het thuisgevoel, het gevoel van veiligheid en warmte als je thuis bent. Daarom spreken wij niet van 'vastgoed' maar van 'thuisgoed' bij Pleyade."

Iedereen een eigen badkamer

„Het is onze taak als organisatie om te helpen de wensen van de bewoner waar te maken", zegt Bas. „Onze visie, die je nog lang niet bij alle organisaties tegenkomt, heeft gevolgen voor de manier waarop je nieuwe en bestaande woonlocaties bouwt en verbouwt. Een mooi voorbeeld hiervan is Binnenrijk. Dit is een woonlocatie met een 'maar', namelijk dat deze gebouwd is in de tijd dat gezamenlijke badkamers nog in de mode waren. Voor deze woningen hebben we nu een makkelijk toegankelijke prefab-badkamer gevonden, ook voor de rolstoel, die eenvoudig aansluitend aan elke woning kan worden ingebouwd. Zo heeft iedere bewoner straks een eigen badkamer. Zo'n aanpassing draagt echt bij aan woon- en leefgenot."

Onderbuikgevoel

Thuisgoed ontwikkelen betekent ook dat je minder op het onderbuikgevoel afgaat, hoe goed dat vaak ook bedoeld is. „Het is wat je in de ouderenzorg regelmatig nog ziet: zorgverleners en vastgoedprofessionals >>

zoals projectleiders en architecten die op de stoel van de bewoner gaan zitten en denken te weten wat het beste is", zegt Bas. „Maar ideeën van experts zijn niet per definitie altijd de beste. Kijk dus ook samen met bewoners, toekomstige bewoners en medewerkers

> 'Ons thuisgoed staat altijd ten dienste van waar het écht om draait: het thuisgevoel, het gevoel van veiligheid en warmte als je thuis bent'

of er wellicht betere opties zijn. Nog niet zo heel lang geleden werd een eigen kamer als een kleine revolutie gezien, in plaats van met meerdere personen op één kamer liggen. Dit waren vaak ook nog eens kleine kamers, naast gemeenschappelijke sanitaire ruimten en woonkamers. Terwijl nu, krap tien jaar later, ouderen een eigen woning wensen met een ruime woonkamer, één of twee slaapkamers, eigen sanitair en een eigen keuken. Wij vernemen graag de wensen van de bewoner.
Zo weten wij inmiddels dat veel van hen behalve het eigen toilet graag een gastentoilet willen. De uitdaging is om dat wat je bouwt, ook echt te baseren op onderbouwde keuzes. Zorg ervoor dat je het zeker weet. En je hoort het pas als je ernaar vraagt."

Woonconcepten

Bas weet dat bouwen volgens de visie van Pleyade op zelfstandig wonen niet per definitie kostbaarder hoeft te zijn dan bouwen volgens meer traditionele woonconcepten, waar bijvoorbeeld sprake is van kleinere woningen en relatief veel grote, gemeenschappelijke ruimtes. „Door grotere woningen te bouwen heb je vaak minder gezamenlijke ruimtes nodig. Dit heeft ook gevolgen voor de manier waarop je dagelijkse zorg en ondersteuning biedt. Wij merken dat bijvoorbeeld bij de Prinses Irenestraat in Elst. De bewoners daar zijn veel in hun eigen ruime woning te vinden. Voor het thuisgoed betekent het dat je minder gemeenschappelijke

voorzieningen nodig hebt. Je kunt je vervolgens ook afvragen hoeveel meters je aan kantoorruimte nodig hebt. De woonlocaties zijn in eerste instantie bedoeld voor de bewoner om er te wonen. Flexwerken achter de laptop, overleg met een collega: het kan vaak ook op een gemeenschappelijk, rustig plekje, waardoor je ook nog eens makkelijk voor de bewoners en naasten te vinden bent."

Aansluiten bij ontwikkelingen

In de ouderenzorg zijn er volop ontwikkelingen die gevolgen hebben voor vastgoedontwikkeling: de veranderende zorgdruk, toenemende aandacht voor gemengde woonvormen en meer aandacht voor verduurzaming en duurzame materialen. „Hierbij proberen wij met de woonplannen zo goed mogelijk aan te sluiten", zegt Bas.
De ontwikkeling van de ouderenzorg in Nederland stelt de samenleving voor nóg een enorme uitdaging, eentje waar je niet omheen kunt. „Rond 2040 zal de vraag naar wonen met zorg tenminste verdubbeld zijn, weten wij. Klakkeloos nieuwe woonlocaties blijven bouwen is geen optie; het zal onmogelijk zijn om hier voldoende medewerkers voor te vinden. Maar wij zien ook kansen. Bijvoorbeeld in de toenemende aandacht voor gemengd of zogenaamd 'gespikkeld' wonen. Hierbij wonen mensen van allerlei leeftijden, met en zonder zorgvraag en zelfs met een heel verschillende zorgvraag, samen in een gebouw of woonomgeving. Centrale voorzieningen worden gedeeld, zoals een gezondheidscentrum, een buurtsuper of een fietsenmaker om de hoek. Op het Pleynkwartier in Arnhem-Zuid dat wij nu ontwikkelen (zie pagina 100, red.), komen zelfs voorzieningen voor revalidatiezorg: woningen waar je tijdelijk verblijft en alle service krijgt."

Een andere ontwikkeling is dat zorg steeds meer wordt aangeboden via modulaire zorgpakketten, waarbij bewoners zelf hun zorgondersteuning kiezen. „Dit biedt Pleyade kansen om met breder aansluitende zorg in de samenleving aanwezig te zijn. Daarbij zoeken wij graag de samenwerking op met andere zorgorganisaties. Ook daar liggen veel kansen om aan te sluiten bij bewonerswensen en wensen uit de samenleving."

Verduurzamen

Dan is er nog aandacht voor duurzaamheid. Op dit gebied laat de samenleving zich steeds luider horen. „Ook hier zetten wij stappen", zegt Bas. „Wij hebben ons geconformeerd aan de Green Deal, het plan van de Europese Unie om als eerste continent vóór 2050 CO2-neutraal te worden. Daarnaast verwachten bewoners ook dat wij duurzaam met ons thuisgoed omgaan. Zo zijn wij met de woonlocatie Waalstaete onlangs overgestapt op duurzame warmtevoorziening. Door de aansluiting op het warmtenet besparen we hier nu tachtig procent ten opzichte van gas."

> 'Het is wat je in de ouderenzorg regelmatig nog ziet: zorgverleners en vastgoedprofessionals zoals projectleiders en architecten die op de stoel van de bewoner gaan zitten en denken te weten wat het beste is'

Stevige thuisgoeduitdagingen

„Voor de organisatie die écht durft te kijken naar de bewoner, is de stap van vastgoed naar thuisgoed niet moeilijk", zegt Bas. „De samenleving ziet zich de komende tien, twintig jaar geplaatst voor stevige vastgoeduitdagingen. Daar kunnen en willen wij niet omheen. Ze bieden volop mogelijkheden en het is zaak deze zo goed mogelijk te vertalen naar de bewoner. Die staat altijd centraal. Het is een uitdaging die Pleyade graag aangaat."

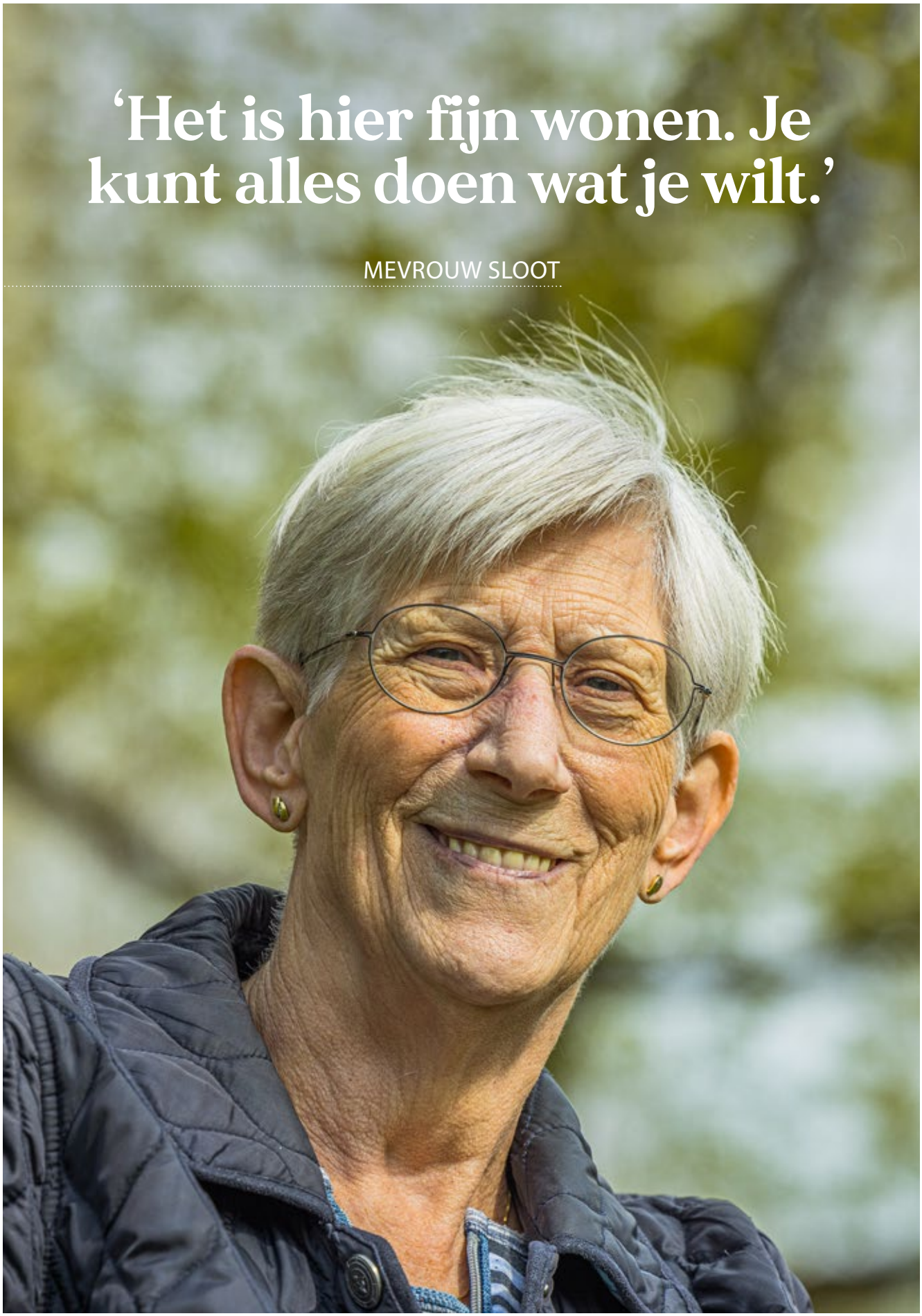

‘Het is hier fijn wonen. Je kunt alles doen wat je wilt.’

MEVROUW SLOOT

BEWONER AAN HET WOORD

TEKST • **ILSE BROERS**

Jan Jacobs
Zingend naar het voetbal

„Als ze bij de bushalte staan, dan zingen ze al", vertelt Jan Jacobs (75). Met zijn seizoenkaart van Vitesse kan hij, vanuit de Marga Klompélaan waar hij woont, gratis met de bus naar het Gelredome. Bij elke thuiswedstrijd zit hij daar, op zijn vaste plek achter de goal. Stoel 61, rij 7. „Dit is al tien jaar mijn plek; ik ken alle mensen om me heen. We zitten op de rustige noord-tribune, aan de overkant, op zuid, zit de harde kern."

Een theater waar voetbal gespeeld wordt, noemt hij het stadion. Hij houdt van het spel, maar ook van de kameraadschap, de saamhorigheid op de tribune. Zijn Vitesse-sjaal om zijn nek. Opspringen om te juichen doet hij niet, door zijn hersenaandoening is zijn evenwicht wat aangetast. Zijn armen in de lucht gooien, dat doet hij wel. „Het is een liefde van tientallen jaren. De club is prachtig."

Masterplan goedgekeurd:
op naar de volgende mijlpaal

WONEN, WERKEN EN TIJDELIJK VERBLIJVEN OP HET PLEYNKWARTIER

TEKST • **RONALD FRENCKEN**

Afgelopen februari, toen er vanwege corona van feestjes nog niet echt sprake kon zijn, viel er bij Pleyade toch veel heuglijks te vieren. Het college van B&W van de gemeente Arnhem keurde het masterplan voor de bouw van de woonomgeving Pleynkwartier goed. Het was een belangrijke stap, die de beoogde bouwstart in 2023 verder binnen bereik brengt. Het plan laat zien hoe heel verschillende mensen straks, als de laatste bouwkraan is vertrokken, in deze nieuwe woonomgeving gaan wonen, werken en tijdelijk verblijven. Bijzonder is ook dat mensen met en zonder zorgvraag naast elkaar komen te wonen.

‘Wij hebben de ervaring dat je sneller herstelt in een omgeving waar je je op je gemak voelt. Op het Pleynkwartier besteden wij daar veel tijd aan’

Aan de gemeentelijke goedkeuring ging een langdurig overlegtraject vooraf met tal van betrokkenen. Maar tijd kan relatief zijn, weet manager Remko Meek: „Partijen meekrijgen in de visie, zodat ze hun goedkeuring geven en jij als organisatie verder kunt, is niet makkelijk. Die dingen vereisen geduld. Kijk je achterom, ben je plotsklaps vijf jaar verder.”

Prikkelende gedachte

Het stuk braakliggende grond waar straks het Pleynkwartier staat, oogt nu nog verwilderd. Nóg, want volgend jaar verrijst daar een unieke woonomgeving met ongeveer 120 huur- en koopwoningen en appartementen, naast 120 tijdelijke woonruimten voor mensen die bijvoorbeeld moeten revalideren. Het is een bijzondere combinatie die het Pleynkwartier als woonlocatie uniek maakt, weet Remko. „Wij vinden het belangrijk dat mensen zo lang mogelijk hun eigen leven kunnen blijven leven, op een fijne woonplek waar zij zich thuis voelen. Wonen staat bij ons voorop. De visie van Pleyade draagt daarnaast bij aan het werkplezier van de medewerkers van het Pleynkwartier. De medewerkers zijn nu al bezig met onze ‘nieuwe’ manier van werken. Deze maakt het contact met de bewoners spontaner en persoonlijker.”

Tijdelijke woonruimten

Op het Pleynkwartier vind je straks ook tijdelijke, volledig ingerichte woonruimten en uitgebreide herstelvoorzieningen. Er komt bijvoorbeeld een zwembad ten behoeve van het herstel maar ook ter ontspanning voor de bewoners van het Pleynkwartier. Remko: „Wij hebben de ervaring dat je sneller revalideert in een omgeving waar je je op je gemak voelt. Op het Pleynkwartier besteden wij daar veel tijd aan. Behalve om te herstellen zijn de tijdelijke woningen ook bedoeld om mantelzorgers te ontlasten. Doordat wij tijdelijk de zorg van hen overnemen, kunnen zij hun eigen leven beter in balans houden.”

Koop- en huurwoningen

De koop- en huurwoningen op het Pleynkwartier sluiten helemaal aan bij de visie van Pleyade op wonen en zorg. „De bewoners richten zelf hun woning in. Deze zijn compleet: ze hebben een eigen voordeur met huisnummer, keuken, badkamer, eventueel extra

woonruimte, een eigen aansluiting voor televisie, internet en de wasmachine, om maar wat te noemen. Ook komen er gemeenschappelijke ruimten waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en waar ze – als ze geen zin hebben om te koken – terechtkunnen voor een maaltijd. Wij bouwen levensloopbestendig. Dat wil zeggen dat de woningen makkelijk aan te passen zijn aan een veranderende zorgbehoefte als je ouder wordt. Want dat is precies wat je wilt: zo lang mogelijk blijven wonen in je vertrouwde woonomgeving, met alle comfort en ondersteuning dichtbij."

Samenwerking

Voor het realiseren van het Pleynkwartier werkt Pleyade samen met de projectontwikkelafdeling van Van der Valk Investments - inderdaad, de bekende horecafamilie van de toekan. De samenwerking kwam om verschillende redenen tot stand. Remko: „Van der Valk Investments ontwikkelt het hele project en brengt het op de markt: de huur- en koopwoningen en appartementen, de tijdelijke verblijven en de commerciële ruimten op de begane grond. Wij hebben gekozen voor Van der Valk vanwege hun kennis en ervaring op het gebied van gastvrijheid, maar ook op het gebied van eten en drinken, schoonmaak en bedlinnen. Deze ervaring maakt dat wij ook slimmer kunnen werken. Vanuit hun focus op hospitality zijn zij uitermate bedreven in het verwennen van bewoners die vanwege herstel in een van de tijdelijke woningen verblijven. Het 'vakantiegevoel' dat zij gasten kunnen geven gaat zeker bijdragen aan hun herstel."

> 'Door goed samen te werken en andere partijen bij het plan te betrekken, verschijnen ineens allerlei mogelijkheden in beeld die onze plannen uitvoerbaar maken'

Wonen in de nabijheid

Remko erkent dat de visie van Pleyade haaks staat op de aloude opvatting die je vaak nog in de ouderenzorg tegenkomt: die van de in het verpleeghuis 'opgenomen' ouderen – een vreselijk woord, vindt Remko – die na hun opname flink moeten inleveren op zelfstandigheid >>

en levenskwaliteit. „Bij het Pleynkwartier werkt het heel anders. Hier bepalen bewoners zoveel mogelijk zélf hun dag. Zij bepalen ook hoe zij hun woning willen inrichten, wat en waar zij willen eten en wanneer het tijd wordt om naar bed te gaan. Geen roosters, geen schema's. Dat is heel normaal, vinden wij. In en om het Pleynkwartier wonen, leven en werken bewoners en mantelzorgers straks samen. Het is een wens die je in de samenleving steeds vaker hoort. En natuurlijk staan de professionals straks vierentwintig uur per dag paraat om zorg te verlenen en om de bewoners en eventueel hun mantelzorgers te ondersteunen."

> 'Dat is precies wat je wilt: zo lang mogelijk blijven wonen in je vertrouwde woonomgeving, met alle comfort en onder-steuning dichtbij'

Geen wijkfuncties overnemen

Met het Pleynkwartier kiest Pleyade niet de makkelijkste weg, maar wél de leukste, zo verklapt het masterplan. Op het terrein komen hoogbouw en laagbouw. Rondom, op de begane grond van de hogere gebouwen, komen voorzieningen waar de hele wijk van profiteert: een medisch centrum met huisartsen en fysiotherapeuten, de tandarts en horeca. Remko benadrukt dat het niet de bedoeling is dat Pleyade bestaande functies vanuit de wijk of het nabijgelegen Kronenburg overneemt. „De diensten van de huurders van de commerciële ruimten zijn aanvullend op wat er nu al is. Wel maken zij wonen voor de bewoners in de directe omgeving van het Pleynkwartier extra comfortabel."

Succesvol maken

Het realiseren van een unieke woonomgeving als het Pleynkwartier vergt behalve visie bovenal een lange adem. „Door het concept slim uit te rollen en andere partijen bij het project te betrekken, zoals Van der Valk en de betalende huurders in de ruimten op de begane grond, verschijnen ineens allerlei mogelijkheden in beeld die onze plannen met het Pleynkwartier uitvoerbaar maken. Dat is geen makkelijke weg; partijen moeten vertrouwd raken met ons concept, er de waarde van willen inzien voor bewoners en tijdelijke bewoners, en er ook echt aan willen bijdragen om het succesvol te maken."

Populair woongebied

Arnhem-Zuid is een fijn en levendig gebied voor wonen en recreëren. Het gebied rond de wijk Vredenburg is populair bij Arnhemmers en mensen van buiten.
Er zijn volop voorzieningen zoals supermarkten, winkels en horeca, er is een groot winkelcentrum en er zijn goede verbindingen met het openbaar vervoer. „De plek waar het Pleynkwartier komt, waar vroeger de Martinushof stond, doet in zijn huidige vorm afbreuk aan Vredenburg", meent Remko. „Maar als het Pleynkwartier met alle voorzieningen straks klaar is, vult het de omgeving prachtig aan. Het Pleynkwartier wordt met parkeergarages helemaal autoluw gemaakt en voetgangers en fietsers krijgen er ruim baan.
Er is ook speciale aandacht voor een goede verbinding met de omliggende wijk. De passerelle, de loop- en fietsverbinding met het winkelcentrum, blijft bestaan. Met het Pleynkwartier verbetert de uitstraling van de wijk, en dat heeft gevolgen voor ieders woongenot."

Comfortabel ouder worden

Op het Pleynkwartier wonen straks mensen mét en zonder zorgbehoefte als buren samen. Deze laatste groep proeft het buitenkansje: wonen in een fijne, open gemeenschap waar mensen tijd hebben voor elkaar, naar elkaar omkijken en waar het comfortabel ouder worden is, met het gemak van de professionals van Pleyade in de buurt.
Inmiddels staan de neuzen van de stakeholders in de goede richting. Klankbordgroepen, waarin ook buurtbewoners zitten, praten mee over de invulling van het plan. Alles voor dat ene doel: de best mogelijke bouwstart in 2023. Remko is blij met de bereikte mijlpaal. „De visie op wonen en zorg voor ouderen is blijkbaar overgekomen bij andere partijen: gaan voor wat nog wél kan in plaats van kijken naar wat niet kan. Met de gemeentelijke goedkeuring is de weg nu vrij om door te pakken. Deze erkenning betekent dat de gemeente achter ons staat. Zij ondersteunt ons om van het Pleynkwartier echt een bruisende woonomgeving te maken, waar jong en oud fijn samen kunnen wonen."

Processtappen Pleynkwartier

1 OPSTELLEN MASTERPLAN

2 INDIENEN MASTERPLAN

3 AKKOORD OP MASTERPLAN

4 OPSTELLEN INRICHTINGSPLAN

5 INRICHTINGSPLAN BESPREKEN MET DE OMWONENDEN

6 DEFINITIEF MAKEN INRICHTINGSPLAN

7 BESTEMMINGSPLAN INDIENEN

8 BESTEMMINGSPLAN AKKOORD

9 INDIENEN OMGEVINGS-VERGUNNING

10 AKKOORD OMGEVINGS-VERGUNNING

11 STARTEN MET DE BOUW

12 HUUR- EN KOOP-WONINGEN WORDEN AANGEBODEN

13 START WONEN OP HET PLEYN-KWARTIER

Pleyade loopt echt voorop wat betreft visie en innovatie. Bijvoorbeeld het Pleyade Innovatie Team (PIT) – fantastisch – is een unieke opzet die het verschil maakt binnen de organisatie.

RENS BRANKAERT
TU/E

“Het mooiste aan onze samenwerking met Pleyade is dat we een wezenlijke bijdrage mogen leveren, om op een bijzondere wijze, écht het verschil te maken voor mensen. Zowel voor de bewoners als voor de collega’s. Een glimlach toveren op hun gezichten, daar doen we het allemaal voor.”

T. STROEKEN
HAG

FLOOR DE VROOME

De visie op ouderenzorg van bestuurder **Floor de Vroome**

‘SAMEN HET LEVEN LEUKER EN GEZELLIGER MAKEN’

TEKST • **HANS MATHEEUWSEN**

Is Pleyade bijzonder? Uniek in Nederland? Is bestuurder Floor de Vroome een roepende in de woestijn? „Nee”, antwoordt hij. Maar nog te veel instellingen denken vanuit de organisatiestructuur, vindt hij. Daarom deelt Floor zijn visie graag en wil hij laten zien waar Pleyade voor staat: „Wij willen een partner zijn op elk gebied in de overtuiging dat je samen meer bereikt dan alleen.”

Het zorgsysteem in Nederland gaat te weinig uit van de behoeften, gewoonten en de levensstijl van ouderen. Het is ingericht vanuit zijn ontstaan, ziekenhuis-verplaatste zorg, geordend op basis van diagnose. Het is een conclusie die Floor de Vroome al vroeg in zijn carrière binnen de ouderenzorg trok. Sindsdien is stoppen met het ‘systeem’ - dat vooral lijkt te draaien om financiën, de personele mogelijkheden én beperkingen van de bewoner - zo’n beetje zijn missie binnen de ouderenzorg geworden.

Hij legt zijn visie op de zorg voor ouderen en de praktische toepasbaarheid met alle plezier uit. Want Floor vindt dat er bij Pleyade veel mooie dingen gebeuren, waar te weinig mensen weet van hebben of bewust van zijn. Vandaar bijvoorbeeld dit magazine. Want de beeldvorming van ouderenzorg in de samenleving is helaas nog wel eens negatief. „Ik moest een vorm vinden. Iets moois, waarvan mensen zeggen: ‘Ik werk bij Pleyade en moet je eens lezen wat wij allemaal doen’. Be proud and tell it.”
Pleyade wenst dat ouderen hun eigen leven kunnen en blijven leiden. Daar komt in het heel kort de filosofie van Floor op neer. Pleyade is daarbij een partner, een levenspartner. „Veel mensen kiezen een partner om de kwaliteit van leven te verhogen of om meer geïnspireerd te worden, vanuit de overtuiging dat je samen meer bereikt dan alleen. Dat is wat Pleyade voor ieder wil zijn. Op elk gebied. Dus niet alleen voor zieke mensen of om mensen te helpen om te leren omgaan met hun ziekte. >>

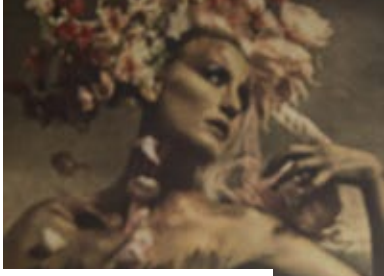

Dat doen we ook, maar dat is niet wie we zijn. Wij zijn partner in verschillende rollen. Voor zowel de mensen die bij ons willen komen wonen, zoals de mensen in een thuissituatie, of organisaties en particulieren die bellen met een vraag over ouderenzorg. Dat kan ook. We zijn niet alleen partner van familie en mantelzorgers, maar zijn óók gewoon een ervaren collega voor zorgorganisaties en ziekenhuizen. Je kunt ons bellen, en wij helpen waar mogelijk. We geven tips, denken mee. Dat doen we zonder winstoogmerk of meteen een factuur te sturen."

Samen

Het leven van de bewoner is dus leidend bij Pleyade. Het streven is zoveel mogelijk ouderen met en zonder zorg bij elkaar te laten wonen zodat ze elkaar kunnen helpen, en het leven vooral leuker én gezelliger wordt. Hun dagindeling is bepalend. Het gaat om het dagelijkse leven zoals mensen gewend zijn dat te leven, samen met hun kinderen of familie. „Hier wonen vaders en moeders. Als iemand graag een wijntje drinkt, dan neemt hij of zij een glas, daar gaan wij niet over. Wij denken datzelfde over risico's. Zijn we niet te beschermend? We sturen een twaalfjarige zonder begeleiding op de fiets het drukke verkeer in naar school maar een man met beginnende dementie mag niet meer zelfstandig een ommetje maken?"

Dat draagt bij aan het maatschappelijke beeld dat mensen in zorgorganisaties oud en sneu zijn, stelt Floor. „Wij vinden: als een bewoner iets wil, dan mag dat of ondersteunen we hem of haar om dat te regelen. Mensen met dementie kunnen nog steeds leven, genieten én eigen keuzes maken. Wij laten zien dat het voortzetten van hun eigen levensstijl gewoon lukt. Mensen hebben niet altijd een verpleeghuisbed nodig, maar kunnen hun eigen bed meenemen. We hebben vernieuwende woonvormen: mensen wonen zoals thuis, in een straat, met een eigen huisnummer. Ook met intensieve zorg.
Wat is nou zware of complexe zorg? Als die al bestaat, zo wil je toch niet benaderd of besproken worden? Zo wil je toch ook niet over je vader of moeder spreken? Wij hebben het over 'de mensen die hier wonen'. De ene is rolstoelafhankelijk, de ander heeft zuurstof nodig. Dat moet geen issue zijn, dat regelen we. We kijken wat wel kan. Dat geeft zoveel energie en passie bij iedereen. Natuurlijk gaat het ook wel eens anders dan verwacht, komt een bewoner later terug dan verwacht of vindt de weg niet terug na een ommetje. Wij maken ons net zo goed zorgen, maar wij willen samen met de familie ook dat iemand kan genieten van zijn of haar vrijheid.
We doen het samen, we kiezen samen voor deze zorg. Dát is normaal. Je ziet steeds meer familieleden voor wie het 'we' gewoon is. Laatst was er een dochter die graag wilde ontbijten met haar moeder, en dat kan gewoon. We moeten niet in systemen denken. Wij stemmen de momenten van zorg af op het dagelijkse leven van mensen, zoals ze thuis gewend waren. Die vrijheid geeft zoveel meer winst. De familie geeft zelf aan dat en

> 'Wij vinden: als een bewoner iets wil, dan ondersteunen we hem om dat te regelen'

wanneer ze willen meehelpen. Dat is mooi om te zien. Mensen willen hier werken om goed voor anderen te zorgen. De medewerkers hebben het beste voor met de bewoners. Ze weten heel goed wat het beste is.
Soms kan dat te ver gaan, als ze beslissingen nemen voor de bewoners. Maar daar zijn ze zich over het algemeen bewust van. Medewerkers gaan het gesprek aan. Kijken naar het doel van de zorg. Voorheen waren we te veel gefocust op procedures en besluiten in de categorie 'wij weten wel wat goed voor u is'. We zien veel positieve ontwikkelingen."

Puzzelen

Het beleid vraagt om een grote mate van flexibiliteit van de medewerker. Er is sprake van een cultuuromslag. De zorg in Nederland is nogal gebureaucratiseerd, luidt het verwijt, vooral van verzorgenden zelf. Alles moet in verslagen worden vastgelegd. Kan de bureaucratie worden teruggedrongen?
„Dat is moeilijk. Medewerkers vinden dat heel spannend. De inspectie kan langskomen… Als het fout gaat en niemand heeft iets opgeschreven, dan voelen medewerkers zich aansprakelijk. Er is altijd een groot gevoel van verantwoordelijkheid aanwezig. Waardoor iedereen geneigd is om veel vast te leggen en op te schrijven. >>

pleyade
koester het contact

Ook artsen kunnen zich onzeker voelen door het ontbreken van verslaglegging."

Dat is best een spanningsveld, weet Floor, waar binnen Pleyade en met de inspectie over wordt gesproken: „Hoe ga je daar nu mee om? Een echtgenoot die zijn vrouw zelf medicijnen wil blijven geven als ze wonen bij Pleyade. Formeel mag dat niet. Medewerkers willen keuzes en besluiten kunnen toetsen aan beleid dat op papier staat. We worden nog teveel gestuurd, maar aan de andere kant creëren we zelf bureaucratie om onszelf in te dekken. Dat is nog puzzelen.
Ik zie gelukkig dat steeds meer medewerkers zelf keuzes durven maken zoals we die maatschappelijk ook moeten maken. Als mensen niet gereanimeerd willen worden, respecteren we dat maar bespreken dit zorgvuldig.
We leggen uit dat we geen honderd procent garantie kunnen geven. Wat gebeurt er als iemand in het centrum van Arnhem in een appartement een hartstilstand krijgt, en de buren bellen 112? Ambulanceverpleegkundigen starten met reanimeren ondanks dat de persoon in kwestie een niet-reanimatieverklaring heeft.
Je merkt dat het maken van keuzes steeds meer en beter besproken wordt, het eerlijke gesprek gevoerd wordt en dat er samen creatief gedacht wordt. Medewerkers kunnen het ook steeds beter uitleggen aan familie.
Dat vind ik belangrijk. Niet alleen ik vertel het verhaal, er zijn zoveel medewerkers die ons beleid ook prima kunnen uitleggen."

Innovatie

Voor het optimale contact met bewoners en hun familie werkt Pleyade met zorg- en teamgezellen, medewerkers zonder zorgopleiding of -achtergrond die goed kunnen luisteren en het hart op de juiste plek hebben, aldus Floor. „Die zijn onmisbaar geworden."
Desondanks heeft Pleyade net zoals alle zorgorganisaties in het land ook te maken met krapte op de arbeidsmarkt. Van de medewerkers zonder zorgopleiding of -achtergrond groeien velen door naar de beroepsgroep van verzorgenden. „Zij volgen de opleiding niveau 2 of 3. En die groep is hard nodig Wij zijn tevreden met de mensen die bij Pleyade werken.
De komende jaren zal er een tekort aan bepaalde type medewerkers zijn en blijven. Dat is niet op te lossen.
Dit betekent dat we hier vanuit moeten gaan en kijken

> ‘De familie speelt een grote rol. Samenwerken in een open dialoog is veel fijner’

naar hoe we dan wel de benodigde ondersteuning en begeleiding bieden. Daarvoor is innovatie nodig, zowel op technologisch als sociaal vlak. We kijken samen met de bewoner en de familie hoe we ondersteuning en begeleiding wel kunnen organiseren. De bewoner leeft hier weliswaar, maar is niet van ons.
Dan gaat het ook minder urgent voelen. Bewoners kiezen zelf ook liever voor medewerkers zonder zorgopleiding die ze kennen om diensten te draaien dan onbekende, gediplomeerde uitzendkrachten. Dat lost een gedeelte van het probleem op. De familie speelt een grote rol. Samenwerken in een open dialoog is veel fijner."

Uniek

Pleyade maakt deel uit van het landelijk Kennisnetwerk Dementie, samen met zeven zorgcollega's. „Dat gaat goed. We delen kennis. We leren ontzettend veel van elkaar. Andere zorgorganisaties maar ook bijvoorbeeld gemeenten beginnen hier steeds meer in de visie van Pleyade te geloven. Anders gaan we het ook niet redden in Nederland. We kunnen niet alle ouderen huisvesten. Daar staat tegenover dat steeds meer mensen thuis willen blijven wonen en zullen dus ook vanuit deze filosofie zorg moeten hebben. Het normaliseren en het doorzetten van de eigen leefstijl kunnen wij faciliteren. Ik ben benieuwd hoe de zorg zich de komende jaren ontwikkelt. Ik denk dat er veel gaat veranderen. Ik denk dat Pleyade nog steeds tamelijk uniek is in Nederland. Maar ik hoef het niet allemaal te bepalen hè? Veel zorg-collega's vinden het fantastisch wat we doen maar stellen jaren nodig te hebben om op het niveau van Pleyade te komen. We zien gelukkig steeds meer organisaties die onze gedachten omarmen en het behoud van mensen hun eigen leefstijl en identiteit tot norm verheffen. Niemand wil een nummer zijn, het blijft iemands vader of moeder, opa of oma.

Wij worden vaak uitgenodigd om te komen vertellen wat we doen. Ik heb veel zorgcollega's hier gehad, wethouders, van het ministerie; steeds meer mensen zijn geïnteresseerd. Soms vanuit een financiële prikkel, maar nog veel meer vanuit de overtuiging van ontspannen, weghalen van werkdruk, toename van werkplezier, lekker leven en heerlijk wonen ondanks dat je een (chronische) ziekte hebt. Steeds meer collega's vinden onze aanpak normaal, als standaard voor ouderenzorg. Ziekte of beperkingen moeten niet voorop staan, maar het 'zijn'. Daarin lopen we voorlopig echt nog wel voorop."

‘De poppen hebben de hele wereld gezien’

BINNENKIJKEN BIJ...

TEKST • **ILSE BROERS**

‘Dat is leuk hè, die poppen; die zie je nergens’

Het eerste dat ze ziet als ze ’s ochtends wakker wordt: haar collectie originele Barbiepoppen. In kleurrijke klederdrachten uit Oostenrijk, Ierland, Thailand en Peru. Een prachtige aanblik. En állemaal in de doos; ze heeft ze nooit uit de verpakking gehaald. Die Barbies hebben de hele wereld gezien, zegt Emmy Lammers (90). „Dat is leuk hè, die poppen; die zie je nergens.”

De prijsjes zitten er soms nog op: 12,99 dollar. Voor die tijd een heel bedrag: één dollar was toen vier gulden. De eerste heeft ze daar gekocht, denkt ze, en haar collectie breidde zich langzaam uit. Haar echtgenoot Albert, nu 94, werkte bij de luchtmacht en werd gestationeerd in El Paso, Texas, bij de grens met Mexico. Met de boot vertrokken ze, een hele week duurde de reis.

De kinderen groeiden er tweetalig op en zij leerde er autorijden, op haar 35ste. Want zonder auto is het geen doen daar, met kinderen op de lagere school. Ze waren avontuurlijk: met een camper reisden ze de hele westkust af, gingen naar Mexico. Ze wijst naar een grote groene sombrero met goudstiksels die ze daar kochten, daar kijkt ze nog graag naar.

Armbanden maken heeft ze ook geleerd in Amerika, met visdraad en dan heel kleine kraaltjes rijgen. Die draagt ze elke dag, een zelfgemaakte armband en ketting, passend bij haar kleding. Ze heeft altijd van mode gehouden, en ook veel kleding zelf gemaakt voor de kinderen. Haar armbanden hangen keurig op een rij naast de grote spiegel in de kamer; daar kan ze zo uit kiezen.

Na twee jaar Texas verhuisden ze met het gezin naar Blomberg in Duitsland. Hun vrijstaande huis, met houten balken en witgepleisterde muren, lieten ze zelf bouwen. Haar twee zoons zijn allebei met een Duitse getrouwd, één woont er nog steeds. De ander woont in Duiven en komt vaak even aan met zijn vrouw, daar geniet ze van. Waar ze ook van geniet: piano spelen in de grote gezamenlijke woonkamer. Andere bewoners komen er wel omheen staan dan, om te luisteren en soms mee te zingen. En spelletjes, die kan ze blijven spelen, met wie maar wil. Het driehoekspel is haar favoriet, en Mens erger je niet. Ze wint altijd.

Onlangs vierden zij en haar man hun platina huwelijksjubileum: 70 jaar getrouwd. „Een goed leven”, zegt ze, en lacht.

Emmy Lammers woont op Binnenrijk

VOLG ONS OP SOCIAL MEDIA

pleyade-arnhem

pleyadearnhem

@welkombijpleyade

Dankjewel!

Samen zetten we ons elke dag in om ervoor te zorgen dat de bewoner in de regie blijft en hun levensstijl kan voortzetten!

BEDANKT!